

ÇUSERAK'25 ÇUKUROVA ULUSLARARASI SERAMİK SEMPOZYUMU

BİLDİRİ
ÖZETLERİ
KİTABI

TEMMUZ 2025

ADANA

Çukurova Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi
Seramik Bölümü

ÇUSERAK'25
Çukurova Uluslararası Seramik Sempozyumu
Bildiri Özetleri Kitabı

E-ISBN: 978-975-487-234-7

Temmuz 2025

Adana

EDİTÖRLER

Doç. Dr. Yusuf Ziya Halefoğlu

Arş. Gör. Ayşe Yerebakan

Arş Gör. Aytuna Cora

YAYIMA HAZIRLAYANLAR

Doç. Dr. Yusuf Ziya Halefoğlu

Doç. Leman Kalay

Arş. Gör. Ayşe Yerebakan

Arş Gör. Aytuna Cora

KAPAK TASARIM

Arş Gör. Aytuna Cora

Yayın Tarihi: Temmuz 2025

Bildiri özetleri kitabında yer alan tüm bildiri özetleri sempozyumda sunulmuştur. Sunulmayan bildiriler özet kitabına dâhil edilmemiştir. Bildiri özetleri kitabında yayımlanan yazılarla ilgili bütün sorumluluklar yazar(lar)a aittir. It is hereby notified that all papers included in the abstract book were presented orally at the symposium. All responsibilities related to the papers published in the abstract book belong to the author(s).

Çukurova Uluslararası Seramik Sempozyumu, 23-24 Mayıs 2025 – Adana
Çukurova International Ceramic Symposium, May 23–24, 2025 – Adana

ONURSAL BAŞKAN

Prof. Dr. Hamit Emrah BERİŞ, Çukurova Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. M. Gözde RAMAZANOĞLU, Çukurova Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanı

Sempozyum Başkanı

Doç. Dr. Yusuf Ziya HALEFOĞLU, Çukurova Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölüm Başkanı

DÜZENLEME KURULU

Doç. Dr. Yusuf Ziya Halefoğlu

Doç. Dr. Nergis Kılınç Mirdalı

Doç. Leman Kalay

Doç. Dr. Suna Çetin Yeter

Öğr. Gör. Filiz Yıldız

Arş. Gör. Ayşe Yerebakan

Arş. Gör. Aytuna Cora

BİLİM KURULU

Doç. Atilla Cengiz Kılıç — Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir – Türkiye

Dr. Öğretim Üyesi Aylin Alkan — Bitlis Eren Üniversitesi, Bitlis – Türkiye

Doç. Ayşe Kurşuncu — Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul – Türkiye

Doç. Betül Aytepe Serinsu — Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir – Türkiye

Claudia Bruhin — La Meridiana Ceramic School, Firenze – İtalya

Prof. David Binns- İngiltere

Prof. Duygu Kahraman — Anadolu Üniversitesi, Eskişehir – Türkiye

Prof. Dr. Efe Türkel — Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir – Türkiye

Prof. Dr. Elif Aydoğdu Ağatekin — Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Bilecik – Türkiye

Dr. Öğretim Üyesi Elif Gündüz— Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Bilecik – Türkiye

Doç. Ezgi Yalçınkaya — Uşak Üniversitesi, Uşak – Türkiye

Doç. F. Müjde Gökbel Yavuzoğlu — Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu – Türkiye

Doç. Ferda Tazeoğlu Filiz — Selçuk Üniversitesi, Konya – Türkiye

Prof. Hasan Başkırkan — Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul – Türkiye

Irina Razumovskaya — Royal College of Art, Londra – İngiltere

Prof. İsmet Yüksel — Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya – Türkiye

Dr. Öğretim Üyesi Koza Kurt Kırtay— Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu – Türkiye

Prof. Kwanho Woo — Hongik University, Seoul – Güney Kore

Prof. M. Ayşe Günöz Balyemez — Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul – Türkiye

Doç. Mutlu Başkaya — Hacettepe Üniversitesi, Ankara – Türkiye

Doç. Nesrin Yeşilmen — Mardin Artuklu Üniversitesi, Mardin– Türkiye

Dr. Öğretim Üyesi Sevgi Kılınç — Bitlis Eren Üniversitesi, Bitlis – Türkiye

Prof. Seyhan Yılmaz — Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu – Türkiye

Doç. Smith Takroodkaew, Khon Kaen University- Tayland

Doç. Tuba Batu — Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale – Türkiye

Prof. Türker Özdoğan — George Washington University, Washington D.C. – Amerika

Prof. Oya Aşan Yüksel — Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya – Türkiye

Doç. Öznur Yıldırım — Adıyaman Üniversitesi, Adıyaman – Türkiye

Doç. Pim Sudhikam — Chulalongkorn University, Bangkok – Tayland

Prof. Dr. Viviane Diehl, Instituto Federal de Educacao-Feliz-Brezilya

Prof. Yasemin Yarol — Atatürk Üniversitesi, Erzurum – Türkiye

ÇUSERAK'25 SEMPOZYUM PROGRAMI

Çukurova Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü tarafından düzenlenen Çukurova Uluslararası Seramik Sempozyumu (ÇUSERAK'25), 23–24 Mayıs 2025 tarihlerinde yüz yüze ve çevrimiçi oturumlarla gerçekleştirilmiştir. Aşağıda sempozyumun detaylı program akışı yer almaktadır.

23 Mayıs 2025 Cuma – Açılış Oturumu (10.00 – 11.30)

10.15 – 10.30 | Açılış Konuşması: Doç. Dr. Yusuf Ziya Halefoğlu (ÇUSERAK'25 Sempozyum Başkanı, Çukurova Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölüm Başkanı)

10.30 – 11.00 | Davetli Konuşmacı: Prof. Dr. Candan Dizdar Terwiel (Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürü)

11.00 – 11.30 | Davetli Konuşmacı: Doç. Mutlu Başkaya (Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Bölüm Başkanı)

23 Mayıs 2025 Cuma – 1. Oturum (11.30 – 12.20)

Salon I (Yüz yüze) Oturum Başkanı: Doç. Dr. Yusuf Ziya Halefoğlu

11.30 – İlker Yılmaz & Doç. Halil Fazıl Ercan –Mukarnas ve Geometrik Süslemenin Çağdaş Seramik Sanatına Yansımaları

11.40 – Arş. Gör. Ayşe Yerebakan – 21. Yüzyılda Seramik Hala Seramik Mi?

11.50 – Deniz Kurtay & Doç. Dr. Yusuf Ziya Halefoğlu – Seramikte Jeolojik Bir Miras: Ignimritin Renk ve Doku Üzerindeki Etkileri ve Döngüselliği

12.00 – Seda Sağ & Prof. Ufuk Tolga Savaş – Dijital Çağda Seramik Sanatı: Mobil Fotoğrafçılığın Rolü

12.10 – Soru-Cevap ve Oturum Kapanışı

Salon II (Çevrimiçi) Oturum Başkanı: Doç. Dr. Serap Ünal

11.30 – Doç. Dr. Betül Aytepe Serinsu, Öğr. Gör. Bahadır Cem Erdem, Arş. Gör. Ferit Cihat Sertkaya – Volkanik Kökenli Nevşehir Taşlarına Sıraltı Dekor ve Alternatif Pişirim Uygulamaları

11.40 – Doç. Dr. Serap Ünal – Göller Yöresi Isparta Çömlekçiliğine Süreçsel Bir Bakış

11.50 – Dr. Öğr. Üyesi Hasan Numan Suçağlar – Çağdaş Türk Seramik Sanatında Öncüler ve Yeni Kuşak Üzerine Bir Değerlendirme

12.00 – Dr. Öğr. Üyesi Gökçe Uysal Başer – Kamusal Sanatta Seramik Kullanımı: Kent Mobilyalarından Anıtsal Eserlere

12.10 – Soru-Cevap ve Oturum Kapanışı

23 Mayıs 2025 Cuma – 2. Oturum (13.30 – 14.20)

Salon I (Yüz yüze) Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Mehtap Morkoç

13.30 – Arş. Gör. Nagihan Gümüş Akman – Seramik Sanatında Palimpsest Anlatı

13.40 – Arş. Gör. Aytuna Cora – Elin Hafızası: Seramik Sanatında Elle Şekillendirme Pratiği

13.50 – Arş. Gör. Sevil Seda Arapkirli – Görsel Metafor Olarak Sanat Nesnesi

14.00 – Dr. Öğr. Üyesi Mehtap Morkoç – Kolektif Anlatıda Malzemeye Düşünme Üzerine

14.10 – Soru-Cevap ve Oturum Kapanışı

Salon II (Çevrimiçi) Oturum Başkanı: Doç. Dr. Firdevs Müjde Gökbel Yavuzoğlu

13.30 – Dr. Öğr. Üyesi Selim Çınar – Video Sanatı Bağlamında Michal Puszczynski'nin Erozyon Projesi

13.40 – Öğr. Gör. Dr. Esra Nurten Gül – Book Match Tekniği ve Seramik Kaplama Malzemeleri Tasarımında Kullanılması

13.50 – Doç. Fidan Tonza Helvacıkara & Elvan Gökmen – Minimalist Enstelasyon Sanatında Porselenin Estetik ve Kavramsal Rolü

14.00 – Doç. Dr. Firdevs Müjde Gökbel Yavuzoğlu & İlker Yavuzoğlu – Seramik Enstrümanların Üretim Sürecine İlişkin Bir Değerlendirme

14.10 – Soru-Cevap ve Oturum Kapanışı

23 Mayıs 2025 Cuma – 3. Oturum (14.35 – 15.25)

Salon I (Yüz yüze) Oturum Başkanı: Doç. Dr. Nergis Kılınç Mirdal

14.35 – Müjgan Özben – Çukurova Bölgesi Topraklarının Sanata Yolculuğu

14.45 – Jülide Gizir & Doç. Dr. Nergis Kılınç Mirdalı – İnorganik Atıkların Sanatsal Dönüşümü: Seramikte Yeni Bir Hayat

14.55 – Sıdika Cantürk & Arş. Gör. Aytuna Cora – Tekstil Materyallerinin Seramikte Alternatif Şekillendirme Yöntemi Olarak Kullanılması: Lin Chu-Li'nin Seramikleri

15.05 – Nahide Bayav – 1980'ler Giyim Modasının Çağdaş Seramik Sanatında Yorumlamaları

15.15 – Soru-Cevap ve Oturum Kapanışı

Salon II (Çevrimiçi) Oturum Başkanı: Prof. Dr. Seyhan Yılmaz

14.35 – Prof. Dr. Seyhan Yılmaz & Metinhan Kuruoğlu – Rebii Gorbon'un Türk Seramik Sanatına Ve Endüstrisine Katkıları

14.45 – Doç. Dr. Murat Bayazıt & Didem Çağine – Orta Fırat Bölgesi'nde Ele Geçen Orta Tunç Çağı Seramiklerinin Arkeometrik İncelenmesi

14.55 – Öğr. Gör. Dr. Esra Nurten Gül & Doç. Dr. Nergis Kılınç Mirdalı – Seyhan Baraj Gölü (Adana) Çevresi Kilce Zengin Topraklar ile Oluşturulan Stoneware Bünyelerin Sofra Eşyası Üretiminde Kullanılabilirliği

15.05 – Dr. Öğr. Üyesi Fatma Çiftçi – Doğa, Hafıza ve Cam: Frigya'nın Belleği Üzerine Bir DeneySEL Çalışma

15.15 – Soru-Cevap ve Oturum Kapanışı

24 Mayıs 2025 Cumartesi – 1. Oturum (09.00 – 09.50)

Salon I (Çevrimiçi) Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Canan Güneş

09.00 – Yusuf Can Kulak – Seramik Sanatı ve Posthümanist Etkileşim

09.10 – Öğr. Gör. Dr. Elçin Telli – Uzakdoğu Seramik Fırınları: Anagama Ve Noborigama Fırınlarnın Yapısal Ve İşlevsel Özellikleri

09.20 – Dilek Şen & Berda Altun – Yerli Albit Kullanımının Yumuşak Porselen Sofra Eşyası Ürünlerin Teknolojik Özelliklerine Etkisi Ve Yeni Bir Ürün Geliştirilmesi

09.30 – Dr. Öğr. Üyesi Canan Güneş – Amerikan Seramik Sanatında Kadın İmzası: Edith Heath, Karen Karnes Ve Toshiko Takaezu'nun Sanatsal Mirası

09.40 – Soru-Cevap ve Oturum Kapanışı

24 Mayıs 2025 Cumartesi – 2. Oturum (10.05 – 10.55)

Salon I (Çevrimiçi) Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Serkan Tok

10.05 – Öğr. Gör. Serkan Günenç – Denizin Derinliklerinden Günümüze Titanik Seramik Ve Porselenleri

10.15 – Berda Altun & Dilek Şen – Seramik Arıtma Keki Atıklarının Kullanımıyla Sürdürülebilir Yumuşak Porselen Bünye Üretimi

10.25 – Dr. Canan Salman – Yapay Zekâ ve Seramik Sanatı: Dijitalleşme Sürecinde Yeni Yaratıcı Yaklaşımlar

10.35 – Dr. Öğr. Üyesi Serkan Tok – Seramikte Maket Tekniği İle Minyatür Sahnelerin Oluşumu

10.45 – Soru-Cevap ve Oturum Kapanışı

24 Mayıs 2025 Cumartesi – 3. Oturum (11.10 – 12.00)

Salon I (Çevrimiçi) Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Zehra Sözbir Köylü

11.10 – Arş. Gör. Dr. Didar Ezgi Özdağ Bardak – Seramik Sanatında Kurinuki Tekniği ve Doğal Formlar

11.20 – Arş. Gör. Serap Bedel Özek – Çağdaş Cam Sanatında Çok Disiplinli Yaklaşımlar Ve Hibrit Estetik Deneyimler

11.30 – Dr. Öğr. Üyesi R. Tan Buğra Özer – Çağdaş Sanatta Politik Hicivin Bir Aracı: Seramik Figürler

11.40 – Dr. Öğr. Üyesi Zehra Sözbir Köylü – Henry Van De Velde: Tasarım Anlayışı Ve Seramik Ürün Tasarımına Katkıları

11.50 – Soru-Cevap ve Oturum Kapanışı

İÇİNDEKİLER

Mukarnastan Çağdaş Seramik Yansımalarına.....	13
<i>İlker Yılmaz</i>	
<i>Halil Fazıl Ercan</i>	
21. Yüzyılda Seramik Hala Seramik Mi?.....	14
<i>Ayşe Yerebakan</i>	
Seramikte Jeolojik Bir Miras: Ignimritin Renk ve Doku Üzerindeki Etkileri ve Döngüsellığı.....	15
<i>Deniz Kurtay</i>	
<i>Yusuf Ziya Halefoğlu</i>	
Dijital Çağda Seramik Sanatı: Mobil Fotoğrafçılığın Rolü.....	16
<i>Seda Sağ</i>	
<i>Ufuk Tolga Savaş</i>	
Volkanik Kökenli Nevşehir Taşlarına Sıraltı Dekor ve Alternatif Pişirim Uygulamaları.....	17
<i>Betül Aytepe Serinsu</i>	
<i>Bahadır Cem Erdem</i>	
<i>Ferit Cihat Sertkaya</i>	
Göller Yöresi Isparta Çömlekçiliğine Süreçsel Bir Bakış.....	18
<i>Serap Ünal</i>	
Çağdaş Türk Seramik Sanatında Öncüler ve Yeni Kuşak Üzerine Bir Değerlendirme.....	19
<i>Hasan Numan Suçağlar</i>	
Kamusal Sanatta Seramik Kullanımı: Kent Mobilyalarından Anıtsal Eserlere.....	20
<i>Gökçe Uysal Başer</i>	
Seramik Sanatında Palimpsest Anlatı.....	21
<i>Nagihan Gümüş Akman</i>	
Elin Hafızası: Seramik Sanatında Elle Şekillendirme Pratiğı.....	22
<i>Aytuna Cora</i>	
Görsel Metafor Olarak Sanat Nesnesi.....	23
<i>Sevil Seda Arapkirli</i>	
Kolektif Anlatıda Malzemeyle Düşünme Üzerine.....	24

Mehtap Morkoç

Video Sanatı Bağlamında Michal Puszczynski'nin Erozyon Projesi..... 25
Selim Çınar

**Book Match Tekniği ve Seramik Kaplama Malzemeleri Tasarımında
Kullanılması.....** 26
Esra Nurten Gül

Minimalist Enstelasyon Sanatında Porselenin Estetik ve Kavramsal Rolü..... 27
Fidan Tonza Helvacıkara
Elvan Gökmen

Seramik Enstrümanların Üretim Sürecine İlişkin Bir Değerlendirme..... 28
Firdevs Müjde Gökbil Yavuzoğlu
İlker Yavuzoğlu

Çukurova Bölgesi Topraklarının Sanata Yolculuğu..... 29
Müjgan Özben

İnorganik Atıkların Sanatsal Dönüşümü: Seramikte Yeni Bir Hayat..... 30
Jülide Gizir
Nergis Kılınç Mirdalı

**Tekstil Materyallerinin Seramikte Alternatif Şekillendirme Yöntemi
Olarak Kullanılması: Lin Chu-Li'nin Seramikleri.....** 31
Sıdika Cantürk
Aytuna Cora

1980'ler Giyim Modasının Çağdaş Seramik Sanatında Yorumlamalar..... 32
Nahide Bayav

Rebii Gorbon'un Türk Seramik Sanatına Ve Endüstrisine Katkıları..... 33
Seyhan Yılmaz
Metinhan Kuruoğlu

**Orta Fırat Bölgesi'nde Ele Geçen Orta Tunç Çağı Seramiklerinin
Arkeometrik İncelenmesi.....** 34
Murat Bayazıt
Didem Çağine

**Seyhan Baraj Gölü (Adana) Çevresi Kilce Zengin Topraklar ile Oluşturulan
Stoneware Bünyelerin Sofra Eşyası Üretiminde Kullanılabilirliği.....** 35
Esra Nurten Gül
Nergis Kılınç Mirdalı

Doğa, Hafıza ve Cam: Frigya'nın Belleği Üzerine Bir Deneysel Çalışma..... 36

Fatma Çiftçi

Seramik Sanatı ve Posthümanist Etkileşim..... 37

Yusuf Can Kulak

Uzakdoğu Keramik Fırınları: Anagama Ve Noborigama Fırınlarnının Yapısal Ve İşlevsel Özellikleri..... 38

Elçin Telli

Yerli Albit Kullanımının Yumuşak Porselen Sofra Eşyası Ürünlerin Teknolojik Özelliklerine Etkisi Ve Yeni Bir Ürün Geliştirilmesi..... 39

Dilek Şen

Berda Altun

Amerikan Keramik Sanatında Kadın İmzası: Edith Heath, Karen Karnes Ve Toshiko Takaezu'nun Sanatsal Mirası..... 40

Canan Güneş

Denizin Derinliklerinden Günümüze Titanik Keramik Ve Porselenleri..... 41

Serkan Günenç

Seramik Arıtma Keki Atıklarının Kullanımıyla Sürdürülebilir Yumuşak Porselen Bünye Üretimi..... 42

Berda Altun

Dilek Şen

Yapay Zekâ ve Keramik Sanatı: Dijitalleşme Sürecinde Yeni Yaratıcı Yaklaşımlar..... 43

Canan Salman

Seramikte Maket Tekniğı İle Minyatür Sahnelerin Oluşumu..... 44

Serkan Tok

Seramik Sanatında Kurinuki Tekniğı ve Doğal Formlar..... 45

Didar Ezgi Özdağ Bardak

Çağdaş Cam Sanatında Çok Disiplinli Yaklaşımlar Ve Hibrit Estetik Deneyimler..... 46

Serap Bedel Özek

Çağdaş Sanatta Politik Hicivin Bir Aracı: Keramik Figürler..... 47

R. Tan Buğra Özer

Henry Van De Velde: Tasarım Anlayışı Ve Keramik Ürün Tasarımına Katkıları..... 48

Zehra Sözbir Köylü

MUKARNASTAN ÇAĞDAŞ SERAMİK YANSIMALARA¹

İlker YILMAZ

İnönü Üniversitesi, ilkeryilmaz2104@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-7765-1723

Halil Fazıl ERCAN

Doç. İnönü Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Seramik Bölümü., fazil.ercan@inonu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1304-8321

ÖZ

Mimariye bağlı olarak gelişen ve mimari yapılarda taşıyıcı ve geometrik bezeme elamanı olarak kullanılan mukarnas uygulamaları özellikle İslam mimari sanatında sıkça gözlemlenmektedir. Coğrafik şartlara ve malzeme teminine göre farklı coğrafyalarda taş, mermer, alçı, seramik uygulamalarına rastlanmakta olan mukarnasın yapım tekniği olarak ya mimari yapıyla beraber işlenerek oluşturulan ya da mimariye eklektik olarak uygulanmış örnekleri mevcuttur. Mukarnas uygulamaları daha çok dini ve anıtsal yapılarda kullanılmıştır.

Bu çalışmanın ilk bölümünde İslam geometrik sanatında kullanılan bezemenin yeri, önemi ve mimari eserler üzerindeki örnekleri araştırılmış olup mimariye bağlı olarak üretilmiş olan mukarnas formu uygulamaları incelenmiştir. İkinci bölümde mimari dekorasyon elemanı olarak kullanılan geometrik biçimleri plastik sanatlarda konu olarak ele alan sanatçılar ve ürettikleri eserler incelenmiş olup son bölümde ise bu birikimlerden yola çıkarak sanatsal etkilenim ve kavramsal yoğunlular süreci içerisinde özgün seramik uygulamalar ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: mukarnas, İslami geometri, çağdaş seramik

¹ Bu çalışma İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Seramik Anaanat Dalında Yapılan “İslam Devletleri Mimari Yapılarında Kullanılan Mukarnas ve Geometrik Süslemenin Çağdaş Seramik Sanatına Yansımaları” isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

21. YÜZYILDA SERAMİK HALA SERAMİK Mİ?

Ayşe Yerebakan

Araştırma Görevlisi, Çukurova Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Bölümü,
ay.yerebakan@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6611-8218

ÖZ

Benzeri görülmemiş dijital dönüşümlerin hız kazandığı ve ileri teknolojilerin her alanda standartları yeniden belirlediği çağımızda, hacimsel varlığı ve dokunulabilir özgünlüğüyle mekâna nüfuz eden geleneksel seramik anlayışı artık internet, akıllı cihazlar, sosyal medya ve otomasyonun etkisiyle düzlemsel temsillere dönüşen güncel pratiklerle yer değiştirmektedir. Bu çerçevede, “21. yüzyılda seramik hâlâ seramik mi?” sorusunu derinleştirerek, seramiğin klasik tanımına dönüp “ne olduğu” sorusunu merkeze alarak özsel niteliklerini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Seramiğin hacimsel yapısı, dijital çağın yarattığı dönüşümlerin niteliğini doğru kavramak için kritik bir zemindir. Kil ve porselen gibi inorganik hammaddelerin; şekillendirme, kurutma, pişirme, sırlama ve dekorlama gibi kültürel olarak kökleşmiş yöntemlerle işlenmesi sonucunda ortaya çıkan seramik eserler, yerel sergi salonları ve galeriler gibi fiziksel mekanlarda kalıcı olarak korunur; dokunarak ve farklı açılardan gözlemlenerek algılanır. Her bir parça, imalât sürecinde oluşan mikroskobik farklılıklarla benzersiz bir kimlik kazanır ve bu özgünlük, seramiğin maddesel “aura”sının temelini oluşturur. Bu durum özgünlük, malzeme kimliğinin korunması ve mekânsal deneyimin sürekliliği üzerine yapılan güncel tartışmalara hayati bir referans noktası sağlamaktadır.

Güncel çalışmalar, seramiğin salt fiziksel mekân derinliğini bütünüyle terk etmediğini, aksine orijinal formun dijital ortamda kopyalanıp çevrimiçi ortamlarda eşzamanlı varlık kazandığını ortaya koymaktadır. Aynı zamanda, dijital çizim, parametrik modelleme, animasyon ve kodlama teknikleri kil ve porselen üretim süreçlerine eklenerek yeni ifade olanakları yaratmış; fiziksel eserler geleneksel atölyelerde şekillenip bulut tabanlı arşivlerde korunurken, sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik gibi teknolojilerle çevrimiçi galeriler aracılığıyla izleyiciyle buluşmuştur. Bu ikili pratik, seramiğin hem somut “aura”sını hem de veri temelli çoğaltılabilirliğini sağlayarak malzemenin özsel kimliğini yeniden biçimlendirme ve onu melez bir sanat formu hâline getirme imkanı sağlamıştır. Dolayısıyla “21. yüzyılda seramik hâlâ seramik mi?” sorusu, fiziksel ve dijital süreçlerin iç içe geçtiği bu yeni varoluş modelini kavramayı gerektirmektedir. Çalışma, böylece geleneksel malzeme tanımları ile dijital üretim, tüketim ve sunum dinamikleri arasındaki boşluğu dolduracak kavramsal çerçeveler sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: 21. yüzyıl, seramik, sanat, dijital üretim

SERAMİKTE JEOLojİK BİR MİRAS: İGNİMBRİTİN RENK VE DOKU ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ VE DÖNGÜSELLİĞİ

Deniz Kurtay

Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı,
d.yardimci01@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3800-8759

Yusuf Ziya Halefoğlu

Doç. Dr. Çukurova Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, yhalefoğlu@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9871-0956

ÖZ

Renk, seramik formların ve yüzeylerin en dikkat çekici unsurlarından biri olup, özellikle sırların pişirme sürecinde geçirdiği kimyasal reaksiyonlar sonucunda ortaya çıkmaktadır. Seramik yüzeylerde algılanan doku ise, hem fiziksel olarak hissedilebilen hem de görsel olarak deneyimlenebilen bir özellik olup, eserin karakterini belirleyen temel unsurlardan biridir. Yüzeyde oluşturulan dokular, malzemenin işleme yöntemlerine, uygulanan tekniklere ve pişirme süreçlerine bağlı olarak çeşitlilik göstermektedir. Seramik form ve yüzeylerde renk ile doku, birbirinden bağımsız gibi görünmekle birlikte, eserin estetik ve bütünsel yapısını oluşturan temel bileşenler arasında yer almaktadır. Bu çalışma kapsamında, seramik yüzeylerde ignimbrit hammaddesi kullanılarak alternatif renk ve doku etkileri araştırılmış ve malzemenin döngüsel kullanımına odaklanılmıştır. Volkanik kökenli bir malzeme olan ignimbrit, bileşiminde bulunan demir oksit ve silikat mineralleri sayesinde seramik yüzeylerde doğal pigment olarak işlev görmektedir. Çalışmada üretilen seramik formlar, öncelikle 900 °C’de bisküvi pişirime tabi tutulmuş, ardından ignimbrit boyar maddesi yüzeye püskürtülerek 1200 °C’de ikinci pişirim gerçekleştirilmiştir. Bu süreç sonucunda, ignimbritin seramik yüzeylerde noktasal dokular oluşturduğu ve renk geçişlerinde doğal varyasyonlar sağladığı gözlemlenmiştir. Ayrıca, döngü kavramı çerçevesinde ele alınan özgün formlar, malzemenin dönüşüm sürecini görünür kılarken, seramik sanatındaki estetik ve kavramsal derinliği de vurgulamaktadır. Bu bağlamda, ignimbrit hammaddesinin seramik sanatındaki potansiyelini ortaya koymanın yanı sıra, doğal malzemeler kullanılarak gerçekleştirilen alternatif yüzey arayışlarına da katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: renk, doku, ignimbrit, döngü

DİJİTAL ÇAĞDA SERAMİK SANATI: MOBİL FOTOĞRAFÇILIĞIN ROLÜ¹

Seda Sağ

Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Seramik Anasanat Dalı, seddasag88@gmail.com,
ORCID: 0000-0002-8299- 5253

U. Tolga Savaş

Prof. Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Bölümü, ufukt@hacettepe.edu.tr, ORCID:
0000-0001-7915-2485

ÖZ

Bu çalışma, dijital fotoğrafçılığın seramik sanatına etkilerini ve mobil fotoğrafçılığın sanat üretimine katkılarını kapsamlı bir biçimde incelemektedir. Araştırmanın temelinde, dijitalleşme sürecinin geleneksel seramik yöntemleri ile fotoğraf sanatı arasında ortaya koyduğu özgün teknikler ve estetik yaklaşımlar yer almaktadır. Çalışmada, dijital fotoğrafçılığın seramik yüzeylerle olan etkileşimleri disiplinler arası bir perspektiften ele alınmış, bu etkileşimlerin sanat üretimine nasıl yeni boyutlar kazandırdığı analiz edilmiştir. Çalışmada, dijital baskı teknikleriyle seramik yüzeylere aktarılan görsellerin sanatsal boyutları incelenmiş ve fotoğraf sanatının soyut ve deneysel tekniklerle zenginleşmesi üzerinde durulmuştur. Mobil cihazlarla çekilen fotoğrafların seramik yüzeylere aktarımı için uygulanan dijital baskı ve bu süreçte kullanılan tekniklerin uygulanabilirliği araştırılmıştır. Mobil cihazların fotoğraf düzenleme teknikleri ile çift pozlama, yansıma, hareket ve hız gibi fotoğraf tekniklerinin seramik üzerindeki yansımaları ile fotoğrafların esere dönüşme süreçleri ele alınmıştır. Dijital fotoğrafçılık ve mobil teknolojiler, seramik sanatında yeni estetik anlayışlar geliştirerek çağdaş sanatın sınırlarını genişletmiştir. Çalışma, dijitalleşmenin yalnızca teknik bir dönüşüm olmadığını, aynı zamanda sanat disiplinleri arasındaki sınırları aşarak yaratıcı süreçleri dönüştürdüğünü göstermiştir. Böylece seramik ve fotoğrafçılık arasındaki etkileşim, çağdaş sanat ortamında disiplinler arası etkileşimleri destekleyen önemli bir zemin oluşturmuştur.

Anahtar Kelimeler: dijital teknoloji, mobil fotoğrafçılık, seramik sanatı, mobil uygulamalar

¹ Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Seramik Anasanat Dalı, Prof. Ufuk Tolga SAVAŞ Danışmanlığında, “Fotoğraf Sanatı Çerçevesinde Dijital Dönüşüm ve Seramik Eserlerle Etkileşimi” Başlıklı Yüksek Lisans Tezinden Üretilmiştir.

VOLKANİK KÖKENLİ NEVŞEHİR TAŞLARINA SIRALTI DEKOR VE ALTERNATİF PİŞİRİM UYGULAMALARI¹

Betül AYTEPE SERİNSU

Doç. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Bölümü, betul.aytepe@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6853-9219

Bahadır Cem ERDEM

Öğr. Gör., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Avanos Güzel Sanatlar Meslek Yüksekokulu, El Sanatları Bölümü, bahadirerdem@nevsehir.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5058-5391

Ferit Cihat SERTKAYA

Arş. Gör., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Bölümü, feritcihatsertkaya@nevsehir.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2092-5900

ÖZ

Nevşehir ve çevresinde bulunan volkanik tüf taşlar, kendine özgü jeolojik özellikleri ile bölgede farklı bir oluşum göstermektedir. Volkanik patlamalar sonucu yanardağların püskürttüğü lavların sertleşmesi ile meydana gelen ve günümüzde Peribacaları olarak adlandırılan bölgenin pek çok yerinde görülen bu özel kayalar çeşitli renklerde, gözenekli ve hafif yapılara sahiptir. Tüf içerikli bu taşlar yalıtım özelliği, hava geçirgenliği, yumuşak, işlenebilir, hafif ve estetik dokusuyla yapı elemanı olarak inşaat ve mimari sektörlerde tercih edilen ergonomik, kullanışlı malzemeler arasında yer almaktadır. Taş ocaklarından çıkarılan taşların satışları yapılmakta ve bölgenin ticari gelişimine önemli katkı sağlamaktadır. İçerik olarak seramik malzemelerle yakınlığı ve fırınlanabilmesi özelliği sayesinde; seramikte uygulanabilen dekor ve alternatif pişirim yöntemleri, Nevşehir taşlarına uygulanarak çıkan sonuçlar değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında, Böltaş ve Öz Kapadokya firmalarına ait taş ocaklarından alınan farklı renk ve türlerden oluşan taş numunelere iki ayrı boyutta uygulama gerçekleştirilmiştir. Seramik bünyeye uygulanan tekniklerin, bölgenin taşlarına uygulanabilirliği üzerine yürütülen çalışma kapsamında, seramik yüzey dekorlarından sıraltı dekoru, alternatif pişirimlerden Raku ile Obvara denenmiştir. Numune olarak elde edinilen ham haldeki volkanik taş yüzeylere, seramik pigment boylarıyla fırça dekoru uygulanmış ve sırlanarak 1040°C’de elektrikli fırında pişirilmiştir. İkinci aşamada 1150°C’de taşlar önce fırınlanmış sonra dekorlanmış ve sırlı pişirimi yapılmıştır. Araştırmanın diğer boyutunda ise, 1150°C’de elektrikli fırında pişirilen numune taşlar, 1000°C’de gazlı fırında Raku ve Obvara yöntemlerine göre pişirilmiştir. Tüm uygulamalar sonucunda; dekor denemelerinde, taşlardan bazılarında sıraltı boylarının sırlı pişirimden sonra kavladığı bazılarında ise yüzeye tutunarak sonuçların başarılı çıktığı gözlenmiştir. Alternatif pişirimlerde, yüzeyde etkili dokuların çıktığı ancak taşların şoka dayanımının yetersiz kaldığı, ani ısı değişimine karşı dirençsiz olduğu gözlemlenmiştir. Bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir ve artistik açıdan alternatif bir malzeme olarak kullanılabileceğine yönelik öneri sunulmak istenmiştir.

Anahtar Kelimeler: volkanik nevşehir taşı, sıraltı dekor, alternatif seramik pişirim, raku, obvara

¹ Bu çalışma Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İhtisaslaşma Koordinatörlüğü Proje Destek Birimi tarafından desteklenen AYP24-1 numaralı projeden türetilmiştir.

GÖLLER YÖRESİ ISPARTA ÇÖMLEKÇİLİĞİNE SÜREÇSEL BİR BAKIŞ

Serap ÜNAL

Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, serapunal@sdu.edu.tr, ORCID ID:0000-0003-2407-1789

ÖZ

Anadolu'nun kadim kültürel mirası içerisinde önemli bir yere sahip olan pişmiş toprak kültürü, binlerce yıllık geçmişiyle yazısız tarihin en güçlü tanıklarından biri olmuştur. Arkeolojik ve etnografik veriler, çömlekçiliğin yalnızca bir üretim pratiği olmadığını, aynı zamanda toplumsal hafıza, kimlik ve kültürel aktarım açısından kritik bir işlev üstlendiğini ortaya koymaktadır. Bugün Anadolu'nun farklı bölgelerinde geleneksel çömlekçilik merkezleri, sanayileşmenin ve değişen üretim koşullarının baskısına rağmen varlığını sürdürmeye çalışmaktadır.

Anadolu çömlekçiliğinin en dikkat çekici yönlerinden biri, arkeolojik geçmişinin Neolitik Döneme kadar uzanmasıdır. Çömlek üretiminin M.Ö. 7000'lerden itibaren elle şekillendirme teknikleriyle başladığı, M.Ö. 3000'lerden itibaren ise çömlekçi çarkının devreye girerek üretim süreçlerinde köklü bir dönüşüm sağladığı bilinmektedir. Buna rağmen, bazı kırsal üretim merkezlerinde Neolitik tekniklerin günümüze kadar değişmeden devam etmesi, Anadolu çömlekçiliğini yalnızca arkeolojik buluntularla değil, yaşayan bir miras olarak ele almayı zorunlu kılmaktadır.

Bu bağlamda, Tarihöncesi çağların izlerini taşıyan Göller Yöresi, halen aktif üretim yapılan çömlekçilik merkezleriyle Somut Olmayan Kültürel Miras kapsamında değerlendirilmesi gereken önemli bir coğrafyadır. Isparta, bu coğrafyanın merkezinde yer alan ve çömlekçilik geleneğini sürdüren nadir şehirlerden biridir. Günümüzde Isparta'daki geleneksel çömlek atölyeleri hem yerel hammadde kullanımı hem de üretim teknikleri açısından tarihsel sürekliliği yansıtmaktadır.

Bu çalışma, Isparta merkezindeki bir çömlek atölyesi örneği üzerinden, bölgedeki çömlekçilik geleneğini süreçsel arkeoloji bağlamında ele alarak, üretim tekniklerini, sosyo-ekonomik koşulları ve kültürel miras perspektifini irdelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma kapsamında yapılan gözlemler ve saha araştırmaları, Neolitik Dönem'den günümüze uzanan üretim süreçlerindeki sürekliliği ve dönüşümü disiplinlerarası bir yaklaşımla değerlendirmektedir.

Anahtar Kelimeler: göller bölgesi, Çömlekçilik, Isparta, süreçsel arkeoloji.

ÇAĞDAŞ TÜRK SERAMİK SANATINDA ÖNCÜLER VE YENİ KUŞAK ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Hasan Numan SUÇAĞLAR

Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, numan.sucaglar@selcuk.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-6487-4482

ÖZ

Türk seramik sanatının Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinden itibaren köklü bir geçmişe sahip olduğu bilinmektedir. Süreç içerisinde mimari süsleme, işlevsel ve dekoratif objelerle estetik bir kimlik kazanmıştır. Cumhuriyet dönemiyle birlikte seramik, geleneksel üretim anlayışının ötesine geçerek sanatsal bir ifade biçimi olarak farklı disiplinlerle etkileşim içine girmiştir. Cumhuriyet'in erken dönemlerinde, seramiğin yalnızca işlevsel bir zanaat dalı olmadığı, aynı zamanda sanatsal bir üretim alanı olduğu fikri benimsenmiş, öncü sanatçılar geleneksel motif ve teknikleri modern bir anlayışla yorumlamışlardır. Bu sanatçılar, Türk seramik sanatına çağdaş bir perspektif kazandırarak yeni nesil sanatçılar için bir temel oluşturmuş ve seramiğin teknik, estetik ve kavramsal boyutlarını çeşitlendirmişlerdir. Günümüz genç seramik sanatçıları, geleneksel teknikleri korumanın yanı sıra, yenilikçi malzeme ve yöntemlerle sanatı farklı boyutlara taşımaktadır. Küresel sanat pratiklerinden etkilenen bu sanatçılar, çağdaş seramik sanatının teknik olanaklarını genişleterek bireysel ve kültürel ifade biçimlerini özgün bir şekilde ortaya koymaktadır.

Bu çalışma, erken Cumhuriyet döneminden günümüze kadar uzanan süreçte Türk seramik sanatının kavramsal ve teknik dönüşümünü belirlenen öncü ve yeni kuşak seramik sanatçıları üzerinden incelemektedir. Seramik sanatında kullanılan malzemelerin, biçimlendirme yöntemlerinin ve dekoratif unsurların zaman içinde nasıl değiştiği ayrıntılı olarak incelenmiş, bu değişimlerin dönemin sanatsal, kültürel ve teknolojik dinamikleriyle nasıl etkileşim içinde olduğu analiz edilerek yorumlanmıştır. Türk seramik sanatının, geleneksel üretim tekniklerinden çağdaş ve deneysel yaklaşımlara evrilmiş süreci, bireysel sanatçı pratikleri ve küresel eğilimler bağlamında değerlendirilmiştir. Aynı zamanda, sanayi devrimi sonrası üretim teknikleri ve teknolojik gelişmeler, akademik alanda da seramik eğitiminin gelişimi ve sanatçılar arasındaki etkileşim gibi faktörlerin seramik sanatının yönelimlerine olan etkileri incelenmiştir. Bu kapsamda, çağdaş Türk seramik sanatının tarihsel gelişimi genel bir değerlendirme anlamında iki farklı kuşak üzerinden incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk seramik sanatı, çağdaş seramik sanatı, dönüşüm, öncü seramik sanatçıları, yeni kuşak sanatçılar, Türk seramik sanatçıları

KAMUSAL SANATTA SERAMİK KULLANIMI: KENT MOBİLYALARINDAN ANITSAL ESERLERE

Gökçe Uysal Başer

Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü, gokce.uysal@selcuk.edu.tr,

Orcid ID: 0000-0002-9764-0359

ÖZ

İnsan, varoluşunun ilk anlarından itibaren çevresiyle etkileşim kurarak topluluklar oluşturmuştur. Göçebe yaşamdan yerleşik yaşama geçişle birlikte tarihteki ilk kentler görülmeye başlanmıştır. Sanayi devrimi sonrasında kent kültürü gelişmiş ve kamusal alan kavramı oluşmuştur. Kamusal alanlar, bireylerin sosyalleştiği ve kültürel etkileşim içinde olduğu mekânlar olarak sanatla doğrudan ilişkilidir. Sanatın kamusal alandaki varlığı, birey ve toplum arasındaki bağı güçlendiren önemli bir unsurdur. Bu bağlamda, kamusal sanat, özellikle mimari, heykel ve grafik sanatları gibi alanlarda öne çıkarken, seramik sanatında duvar seramikleri, seramik heykel ve enstalasyonlar ile varlık göstermektedir. Dünya sanatında kamusal sanat eserleri arasında dikkat çekici pek çok örnek bulunmaktayken Türk seramik sanatındaki kamusal eserler genellikle duvar seramikleri üzerine yoğunlaşmıştır. Bununla birlikte son yıllarda ülkemizde kamusal sanat eserleri arasında seramik heykel ve enstalasyonları da görmek mümkündür.

Bu bildiri, daha önce yapılan çalışmaların kapsamını genişleterek, kamusal sanatta seramik sanatının yerini ve önemini daha derin bir perspektifle ele almayı amaçlamaktadır. Çalışma, seramik kent mobilyalarından anıtsal heykellere kadar geniş yelpazeyi tarayarak, ulusal ve uluslararası bağlamda kamusal sanatta seramiğin kullanımını incelemektedir. Sistematik literatür taraması yöntemiyle yürütülen çalışmada; kamu, kamusal alan ve kamusal sanat kavramları tarihsel süreç içerisinde analiz edilmiştir. Kavramsal çerçevede dünya çapında dikkat çeken kamusal sanat eserleri incelenirken, Türkiye özelinde beş duvar seramiği ile beş seramik heykel ve enstalasyon örneği ele alınmıştır. Elde edilen bulgular, kamusal sanatın kentsel mekânların kimliğini güçlendirdiğini ve bireylerin sanatla etkileşimini artırdığını göstermektedir. Seramik sanatı, Türkiye’de öncelikle duvar seramikleriyle kamusal sanatta kendine yer bulmuş, zamanla seramik heykel ve enstalasyonlarla daha çeşitlenmiş ve çağdaş seramik sanatı içinde önemli bir konuma ulaşmıştır. Bu gelişim, kamusal sanatta seramiğin geleceğine yönelik beklentileri artırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: kent, kamusal sanat, seramik sanatı, duvar seramiği, heykel, enstalasyon

SERAMİK SANATINDA PALİMSEST ANLATI

Nagihan Gümüş Akman

Araştırma Görevlisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü.

Nagihan.gumusakman@omu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-0568-9698

ÖZ

Tarihsel olarak palimpsest, silinerek yeniden yazılan parşömenleri ifade ederken, günümüzde sanat, mimarlık, edebiyat ve diğer disiplinlerde bellek, zamansallık ve katmanlı anlatı kavramlarıyla ilişkilendirilen bir metafor olarak ele alınmaktadır. Seramik sanatında palimpsest kavramı, yeniden yapma, kazıma, katmanlı sırlama, transfer gibi tekniklerle uygulanmakta olup, sanatçılar bu yöntemleri kullanarak geçmişle bugün arasında ve diğer sanat yapıtlarıyla iletişim kurmaktadır. Bu çalışma da, palimpsest kavramının seramik sanatındaki kavramsal ve teknik boyutlarını incelemeyi amaçlamaktadır. Seramik sanatı, tarih boyunca farklı tekniklerle katmanlı anlatılar oluşturmaya imkân tanımış, sanatçılar da bu yöntemleri kullanarak bellek ve zamansallık gibi kavramlara vurgu yapmıştır. Bu araştırma, palimpsest kavramının seramik sanatındaki uygulamalarını ortaya koymak için nitel yöntemler kullanarak literatür taraması, sanat eserleri üzerine görsel analizler ve sergi bültenlerinden elde edilen verileri bir araya getirilmiştir. Palimpsest kavramının seramikte uygulanma biçimleri, ulusal ve uluslararası sanatçıların eserleri üzerinden incelenerek bu kavramın seramik sanatında nasıl çok katmanlı anlamlar sunduğu ortaya konmuştur. Bu bağlamda, seramik sanatındaki palimpsest yöntemlerinin hem kavramsal hem de teknik boyutlarıyla günümüz seramik sanatındaki etkisi değerlendirilmiştir. Kazıma, üst üste gelen sırlamalar, doku üzerine anlatılar ve baskı teknikleri gibi çok katmanlı yaklaşımlar, yüzeylerde bellek aktarımını ve zamansal izleri görünür kılmayı sağlamaktadır. Seramik sanatının disiplin olarak üst üste gelen katmanlı çalışma prensibi, yapıtları başlı başına palimpsest kılmaktadır. Seramik sanatında palimpsest, sürekli olarak yeniden yazılan ve dönüşüm geçiren bir sanat dili oluşturarak geçmişle bugün arasında bağ kurmaktadır. Palimpsest kavramı seramik sanatında hem kavramsal hem de teknik boyutlarıyla sürekliliğini korumakta ve sanatçılara yaratıcı bir ifade alanı sunmaktadır. Palimpsest, seramik sanatında art zamanlı ve eş zamanlı izleri taşıyan ve yeni anlatılarla zenginleşen bir sanat pratiği olarak varlığını sürdürmektedir. Ayrıca, seramik sanatındaki palimpsest uygulamalarının ve okumalarının sanat pratiklerine yön verebileceği ve seramik sanatının kavramsal çerçevesini genişletebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: palimpsest, seramik sanatı, katmanlı anlatı, bellek, zamansallık

ELİN HAFIZASI: SERAMİK SANATINDA ELLE ŞEKİLLENDİRME PRATİĞİ

Aytuna Cora

Araştırma Görevlisi, Çukurova Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü, acora@cu.edu.tr,
ORCID ID: 0000-0002-1333-3870

ÖZ

Elle şekillendirme, insanlığın en eski üretim tekniklerinden biri olarak, malzeme ile doğrudan temas kurmanın ve bedensel sezgilerin ön planda olduğu bir sanatsal pratiktir. Eller, çevreyi anlama ve şekillendirme aracı olmasının yanı sıra, özellikle plastik yapıya sahip kil gibi malzemelerle kurulan sözsüz ve sezgisel bir diyalogun temel unsurudur. Kil, yumuşaklığı ve suyla şekil alabilme özelliği sayesinde, sanatçının bedeniyle doğrudan etkileşim kurmasına olanak tanır ve böylece hem teknik hem de duysal bir üretim süreci ortaya çıkar.

Elle şekillendirme, seri üretimden farklı olarak her formun tekrarlanamaz, özgün ve benzersiz olmasını sağlar. Bu özgünlük, malzeme ile sanatçının kurduğu bireysel ve örtük bir bilgi alanının sonucudur. Üretim sürecinde sanatçı, teorik bilgilerin ötesinde, malzemenin yapısını pratik deneyim ve dokunsal hafıza ile kavrar. Bu yöntem, yalnızca fiziksel bir şekillendirme tekniği olmaktan öte, bedensel bilgi ve sezgisel yaratıcılığın malzeme ile bütünleştiği bir diyalog alanı sunar.

Çağdaş seramik sanatında elle şekillendirme, hem biçimsel olarak zengin ve çok katmanlı yapılar ortaya koymayı mümkün kılar hem de üretim sürecine dair sanatçının içsel düşünce ve duygularını esere yansıtmaya imkân sağlar. Bu yöntem, malzemenin doğal plastikliğini vurgulayarak, sanatçının beden ve zihin bilgisini aktif kılar. Sonuç olarak, elle şekillendirme, seramik sanatında tarihsel süreklilikle birlikte çağdaş sanatsal üretimde özgünlüğü ve kavramsal derinliği besleyen temel bir üretim pratiğidir.

Anahtar Kelimeler: seramik, elle şekillendirme, örtük bilgi, hafıza, kil.

GÖRSEL METAFOR OLARAK SANAT NESNESİ

Sevil Seda Arapkirli

Arş. Gör.,Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Mimarlık Tasarım ve Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk Sanatları Bölümü, sevilsedaarapkirli@gmail.com , ORCID NO: 0000-0002-7549-7141

ÖZ

Plastik sanat eserleri kendilerini görsel algıya sunan somut gerçekliklerdir. Somut varlık olarak sanat nesnesi, anlama dönüşümünde bazı zihinsel faaliyetleri gerektirir. Bu faaliyetler görünen nesnenin benzerlik ve farklılık özelliklerinin belirlenmesi ve bu doğrultuda bağlamın oluşumunu sağlayacak çağrışımların yapılması süreçlerini gerektirir. Anlamın oluşumu, hem sanat nesnesinin üretimi aşamasında sanatçının hem de üretilmiş olan nesnenin izlenmesi aşamasında yorumcunun ifadesi yoluyla biçimlenir. Bu ifade ediş içinde yaşanan zamanın ruhunun etkisi altındadır. Kültürel alışkanlıklar, sosyal ve ekonomik koşullar hem nesnenin biçimlenmesini hem de dilde ifade edilmesini etkiler. Günümüzde bu türden ifadesel alışkanlıkların çoğunlukla metaforik düşünme eğilimi ile ilişkili olduğu söylenebilmektedir. Bir şeyi başka bir şey üzerinden düşünme olarak tanımlanabilen metafor zihinsel faaliyetlerin temellerinden biridir. Metafor anlamı çeşitlendiren ve anlamın deneyim olarak etkisini artıran bir faktör olarak çalışır. Tüm bu zihinsel süreçler dolayısıyla sanat nesnesi de görsel metafor olarak nitelenebileceği bir alana yerleşmiş olur. Bu metaforik alan sanatçıyı ve izleyiciyi deneyime açan bir varlık ortamıdır. Sanat nesnesi, sanatçının üretim aşamasında çalışmasına ilişkin niyeti, çalışmasını oluşturduğu malzeme, çalışmasını biçim olarak nasıl ifade ettiği, sergilediği ve çalışması hakkındaki yorumu ile metaforik süreçlere dahil olur. Nesne, izleyici açısından ise oluşturulduğu malzeme, nesnenin biçimi, nesnenin mekân ile ilişkisi ve nesne hakkında sanatçının ifade etmiş olduğu bağlam kapsamında kendi zihinsel etkinlikleri süzgecinde metaforik süreçlere dahil olur. Bu metaforik süreçler kapsamında nesnenin kavranması, anlamlandırılması, ifade edilmesi ile sanat nesnesinin ötesine geçilerek, kavrayışı zenginleştiren bir anlam ortamı yaratılmış olur. Dolayısıyla kavram olarak sanat nesnesi öne çıkmış ve aynı zamanda sanat nesnesinin söylemsel ve nesnel analizine olanak sağlanmış olur. Bu çalışma kapsamında, zihinsel faaliyet olarak metafora ilişkin süreçlere kısaca değinilecek, sanat nesnesinin görsel metafor olarak konumlanması ve bu kapsamda seramik sanatçısı Ray Chen'nin “Anne ve Çocuk” serisinde yer alan bazı çalışmaları incelenecektir.

Anahtar kelimeler: sanat, metafor, görsel metaforlar, seramik, kavram, nesne

KOLEKTİF ANLATIDA MALZEMEYLE DÜŞÜNME ÜZERİNE

Mehtap Morkoç

Dr. Öğretim Üyesi, Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Tasarımı Bölümü,
morkocmehtap@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-6386-1137

ÖZ

Sanat gibi bireysel olanın ağırlıklı olduğu bir alanda, ortak konu etrafında bir arada üretmeyi hedefleyen kolektif çalışmaların yeri ve önemi nedir? Bir grup tarafından oluşturulan sonuç ürünün inşasında malzemenin rolü nedir? Çalışma bu sorular etrafında şekillenirken, seramik malzeme üzerinden ele alınan projelere odaklanır. Sanat alanında üretim için ortak bir tema etrafında bir araya gelen bir grubun üretim amaçlarında seramik malzeme çok farklı konumlarda kullanılabilir. Çoğu zaman el becerisiyle gelen zanaatın temel alındığı üretimler, kavramsal kısmı dışarıda bırakabilmektedir. Bu tarz kolektif üretimlerin, temayı çalışan ve genişleten kişilerin bir araya gelmesinden ziyade, hızı ve yüksek sayıda üretimi hedeflediği söylenebilir. Seramik malzeme, kolektif çalışmaların hem fiziksel hem de kavramsal bağlamda şekillendirici bir unsuru olabilir. Bu malzeme, bir yandan grup içindeki bireylerin farklı yaratıcı yaklaşımlarını bir araya getirirken, diğer yandan onların ortak bir dil geliştirmelerine de olanak tanır. Bu bağlamda, malzeme sadece şekilsel bir araç değil, aynı zamanda düşünsel ve pratik bir köprü işlevi görür. Seramikle çalışırken, katılımcıların ortak bir tema etrafında şekillendirdiği eserler, hem bireysel özgünlükleri hem de kolektif bir bütünün parçaları olarak birbirini tamamlar. Dolayısıyla malzemenin bağlayıcılığı, kolektif üretimin gücünü artıran ve ona derinlik kazandıran önemli bir öge olarak öne çıkar. Bu çalışma, malzemeyi plastik kullanımından ziyade bir arada üretim için kişileri atölyeye toplayan kaynak olarak ele alır. Çalışılan tema ve onu üç boyutlu ifade etmenin aracı olarak malzemenin ilişkiselliğine odaklanır. Seramik çamurunu biçim odaklı şekillendirilmesinin aksine, kolektifin konusunu vurgulamayı amaçlayan ve bu konuyu ifade etmeye yönelik araştırmaların yapıldığı bir malzeme olarak öne çıkarır. Bu anlamda malzemeyi dayalı bilginin, yerini konunun malzemeyle nasıl ifade edilebileceğine bırakması tartışılmaktadır.

Anahtar kelimeler: seramik, kolektivizm, sanat, malzeme.

VIDEO SANATI BAĞLAMINDA MICHAL PUSZCZYNSKI’NİN EROZYON PROJESİ

Selim Çınar

Dr. Öğr.Üyesi, Selçuk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, slmcinar@gmail.com, ORCID: 0000 0002 2380 1818

ÖZ

Sanat algısı, tarihsel, mekânsal, toplumsal ve bireysel bakımdan çeşitli karşılıklar içermekle birlikte Fransız İhtilali ile başlayan toplumsal-bireysel varoluş farkındalığı, Sanayi Devriminin kitle kültürünü oluşturan ve yaşam çarklarını değiştiren etkisi ve dünya savaşlarının toplum üzerindeki yıkıcı etkileri sanatı, geleneksel hazır bulunuşluğundan koparmış ve dönüştürmüştür. Sanat, kurumsal ve tekniksel bağlarını bir yandan koparıırken diğer yandan sanatçı özelinde yeniden doğmuş, toplumda yaşanan politik, ekonomik ve teknolojik gelişmelerden etkilenecek evrensel ölçütlerde yeni bağlar edinmiştir. Bu süreç, 19. yüzyıl ile başlamış olup, sanat kavramının bağımsız, sınırsız ve döngüsel yapısı sayesinde günümüzde de devinmeye devam etmektedir. Sanatçılar, teknik, malzeme ve kavramsal anlatım olanakları açısından teknolojinin sağladığı bilgidir yararlanarak televizyon, fotoğraf makinası, kamera, sinema, video gibi birçok araç ve tekniği disiplin arası ekseninde kullanmaktadırlar. Herhangi bir görüntüyü birey özelinde kaydetme, kurgulama ve dönüştürme teknolojisinin bir ürünü olan video sanatı, telsiz, radyo, kamera ve televizyon gibi iletişim teknolojilerin ve sinema sektörünün gelişiminin ardından ortaya çıkmış ve birçok sanatçının disiplinler arası ekseninde performanslar ve yerleştirmeler yaptığı bir anlatım dili haline gelmiştir. Michal Puszczynski, doğanın ve yaşamın dönüşümünü, bozulma, çürüme, erozyon, doğum, ölüm, yeniden doğma ve süreç kavramları üzerinden seramik çamuru, beton ve reçine kullanarak irdeleyen Polonyalı seramik sanatçısı ve heykeltıraştır. Puszczynski’nin eserleri dokusal anlamda zengin, biçimsel anlamda amorf çağrışımlar içeren, süreç kavramının gözlenebildiği çeşitli yerleştirmelerden oluşmaktadır. Sanatçı 2009 yılında “Erosion” adını verdiği projesini gerçekleştirmiştir. Bu proje, yaşam ve ölümün kaçınılmazlığını fiziksel gerçekliğin dönüşümüyle irdeleyen, birden çok mekânda gerçekleştirilen, seramik heykellerden, video yerleştirmelerden ve video performanslardan oluşmaktadır. Araştırma kapsamında, video sanatın gelişim süreci incelenmiş olup, örneklerle betimlenmiştir. Michal Puszczynski’nin erozyon projesi yerleştirme ve performans gibi video sanatının çeşitli özellikleri açısından irdelenerek aktarılmıştır. Betim analiz yöntemi ve amaçlı örneklem yöntemi kullanılarak kurgulanan araştırmanın sonucunda seramik sanatı ve video sanatı arasında kurulan disiplinler arası köprünün çıktıları eleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: seramik sanatı, video sanatı, disiplinler arası, Michal Puszczynski

BOOK MATCH TEKNİĞİ VE SERAMİK KAPLAMA MALZEMELERİ TASARIMINDA KULLANILMASI

Esra Nurten GÜL

Öğr. Gör. Dr., Uşak Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, esra.gul@usak.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4657-773X

ÖZ

Coğrafi koşullar bulunduğu konuma çeşitli hammadde kaynakları sunmaktadır. Kireçtaşı, dolomit gibi kayaların basınç ve sıcaklık altında kristalleşmesiyle oluşan mermer, coğrafi koşulların ülkemize (Türkiye) sunduğu önemli bir kaynaktır. Aynı bloktan ya da damardan belirli bir aralıkla dilimlenerek kesilerek açılması sağlanan mermerlerin cilalanıp yan yana getirilmesi ile oluşturulan yeni mermer görüntüsü Book Match olarak adlandırılmaktadır. Bu teknikle üretilen mermerler; tasarımcılar ve mimarlar tarafından estetik görünüm sunması sebebiyle tercih edilmektedir. Ne yazık ki doğanın sunmuş olduğu kaynaklar sınırlıdır ve dikkatli bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Kaplama malzemeleri, teknolojinin sunmuş olduğu imkânlar dâhilinde gelişme gösteren yapı unsurları olmuştur. Kaplama malzemelerindeki üretimi teknoloji ve hammadde kaynakları belirlerken, dekor tasarım süreci kullanıcıların, müşteri isteklerinin belirlediği trendler doğrultusunda tasarımcılar tarafından gerçekleştirilmektedir. Bir mermer üretim tekniği olan “Book Match Tekniğinin” kaplama malzemeleri üzerinde uygulanması, kullanıcı ihtiyaçlarını karşılamak ve sınırlı olan kaynakları korumak adına önemli bir çözüm olabileceği düşünülmektedir. Bilgisayar destekli tasarım uygulamaları, günümüz teknolojisinin sunmuş olduğu Ink-jet baskı teknikleri ile birleştiğinde, gerçeğe yakın görüntülerin seri üretimi yapılabilecek hale getirebilmektedir. Çalışmada, çeşitli mermerlerin doku görüntülerinden elde edilen veriler, bilgisayar destekli tasarım programlara (Adobe Photoshop) aktarılmış, bu görüntüler ile seramik kaplama malzemelerinin yüzeylerine uygulanmak üzere “Book Match Tekniği” adı verilen tasarımlar yapılmıştır. Tasarım uygulamalarının günümüz teknolojisine uygun baskı teknikleri ile endüstriyel anlamda uygulanabilmesi için Ink-jet teknolojisinde kullanılabilecek gri, kahverengi tonları, mavi tonları tercih edilmiştir. Sonuç olarak “Book Match Tekniğinin” seramik kaplama malzemelerinin yüzey tasarımlarında kullanılmasıyla hammadde kaynaklarını korurken, kullanıcı ihtiyaçlarına cevap veren doğal görünüm sunan modern tasarımlar ortaya konulabileceği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: book match, seramik, tasarım, ink-jet.

MİNİMALİST ENSTALASYON SANATINDA PORSELENİN ESTETİK VE KAVRAMSAL ROLÜ

Fidan Tonza Helvacıkara

Doçent, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü, ORCID ID: 0000-0002-5094-1066

Elvan Gökmen

elvangokmen1@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-6101-6397

ÖZ

Sanat, toplumsal, kültürel ve teknolojik değişimlerle birlikte sürekli bir dönüşüm geçirmiştir. Endüstrileşme ve modernleşme süreçleri, sanatın tanımını, sanat nesnelerinin işlevselliğini ve izleyici ile kurduğu ilişkiyi köklü biçimde dönüştürmüştür. Çağdaş sanatın ortaya çıkışıyla birlikte, minimalizm ve enstalasyon sanatı geleneksel sanat anlayışından ayrılarak yeni bir estetik ve kavramsal çerçeve oluşturmuştur. Minimalizm, yalın formlar ve süslemeden arındırılmış kompozisyonlar aracılığıyla sanat nesnesini özüne indirgemeyi hedeflerken, enstalasyon sanatı, mekânın ve kullanılan malzemelerin sanatsal ifade biçimleri içindeki rolünü derinleştirmiştir. Bu bağlamda, endüstriyel malzemelerin ve hazır nesnelerin sanata dâhil edilmesi, sanatın kavramsal ve fiziksel sınırlarını genişleten önemli bir yaklaşım olmuştur.

Porselen, estetik zarafeti, hassas dokusu ve biçimsel esnekliği sayesinde minimalist enstalasyon sanatında öne çıkan malzemelerden biri hâline gelmiştir. Minimalist formlar ile birleşen porselen nesneler, mekânla kurdukları uyum ve yaratılan kompozisyon içindeki konumlarıyla sanatsal anlatımı güçlendirmektedir. Porselenin başta inceliği, beyazlığı ve ışık geçirgenliği minimalist sanat anlayışıyla birleşerek kavramsal açıdan çok boyutlu bir ifade biçimi sunmaktadır. Bu makale, porselen objelerinin minimalist enstalasyon sanatındaki estetik ve kavramsal işlevlerini incelemektedir. Minimalist sanat anlayışının porselen malzeme ile nasıl yeni bir sanat dili oluşturduğu ele alınarak, bu malzemenin sanatsal bağlamdaki rolü tartışılmaktadır. Ayrıca, porselenin hem form hem de malzeme açısından minimalist enstalasyonlarla kurduğu ilişki, sanat pratiğinde özgün bir ifade biçimi olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, konu sanatçı çalışmaları üzerinden ele alınarak somut örneklerle desteklenecektir.

Anahtar Kelimeler: porselen, minimalizm, enstalasyon, estetik, malzeme.

SERAMİK ENSTRÜMANLARIN ÜRETİM SÜRECİNE İLİŞKİN BİR DEĞERLENDİRME

Firdevs Müjde GÖKBEL YAVUZOĞLU

Doçent, Kastamonu Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü, mgokbel@kastamonu.edu.tr, ORCID: [0000-0002-2034-9061](https://orcid.org/0000-0002-2034-9061)

İlker YAVUZOĞLU

Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Ana Sanat Dalı (Müzik Alanı) yavuzogluilker@gmail.com, ORCID: 0009-0009-9106-5830

ÖZ

Geçmişten günümüze insanlık tarihinin önemli malzemelerinden biri olan seramik, büyük bir geleneğin temsilcisidir. Kolay şekil alabilmesi, pişirildiğinde çok dayanıklı hale gelmesi ve sağlıklı bir malzeme oluşuyla birçok farklı ürün grubunun ana malzemesini teşkil etmektedir. Söz konusu ürünler arasında yer alan pişmiş toprak enstrümanlar biçimsel ve fonksiyonel yanı sıra insanoğlunun yaşamında eski çağlardan bu yana var olan ürünlerden biridir. İnsanoğlu ilk basit enstrümanını Paleolitik çağda taş, kemik ve ağaç gibi doğal malzemelerden üretmiştir. Ürettikleri bu enstrümanlar, törenler esnasında onlara eşlik etmiş ve ritüellerinin daha derin ve anlamlı şekilde gerçekleşmesini sağlamıştır. Neolitik çağda kili pişirip dayanıklı hale getirmeyi keşfeden insanoğlu, şüphesiz seramik enstrüman da üretmiştir. Başlangıçtan pişmiş topraktan basit ritim ve nefesli çalgıların yapıldığı gözlenmektedir. Zamanla üzerinde farklı bezeme ve sanatsal öğelerin yer aldığı pişmiş toprak enstrümanların günümüzde üretimi halen devam ederken, çağdaş seramik sanatının da önemli temalarından biri haline dönüşmüştür. Seramik eserlerinde ses unsurunu kullanmak isteyen seramik sanatçıları için pişmiş toprak enstrümanlar tematik bir çalışma alanı haline dönüşmüştür. Bu çalışma ile seramik enstrümanların eski çağlardan günümüze üretim süreçlerinin ele alınarak ses üretme potansiyellerinin yanında söz konusu malzemenin sunduğu avantajlar ve sınırlılıkların incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma kapsamında incelenen seramik enstrümanların tarihsel, fiziksel, akustik özelliklerinin yanında tasarım ve üretim aşamalarındaki kolaylıklar ve zorluklar tartışılmıştır. Sonuç itibarıyla seramiğin gözenekli yapısı sayesinde sıcak, derin ve yüksek rezonansa sahip sesler üretebildiği, özellikle nefesli ve vurmali enstrümanlarda seramiğin doğal bir yankı kutusu işlevi oluşturduğu öte yandan, seramik enstrümanların yalnızca mühendislik ilkelerini bir araya getiren bir ürün değil aynı zamanda onu icra eden sanatçısına görselliği ile derin bir estetik duygu yüklediği izlenmektedir. Bu bağlamda, seramik malzemenin geleneksel işlevinin ötesine geçerek müzikal bir nesne haline dönüştüğü görülmektedir. Ayrıca, ağaç materyalden üretilen enstrümanların kronik problemlerinden olan eğilme, açılma, çatlama vb. deformasyon sorunlarının pişmiş toprak enstrümanlarda seramik malzemenin doğası gereği bulunmadığı, bu yanı sıra sürdürülebilirlik noktasında üzerinde durulması gereken önemli bir malzeme olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: seramik sanatı, müzik bilimleri, çalgı, seramik enstrüman

ÇUKUROVA BÖLGESİ TOPRAKLARININ SANATA YOLCULUĞU¹

Müjgan Özben

Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Ve Tasarım Anasanat Dalı,
ozlemercanozben@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2819-3361

ÖZ

Çukurova Bölgesi iki önemli su kaynaklarının varlığı ile tarihte pek çok medeniyete ev sahipliği yapmış ve bir o kadar kültürel zenginliği bünyesinde toplamıştır. Dolayısıyla Mezopotamya ve Anadolu uygarlıkları arasındaki ticaret yollarının aracılığı ile ekonomik, jeopolitik ve kültürel açıdan da önem kazanmıştır. Çukurova Bölgesinin hassas bir yerleşkede bulunması bölgenin arkeolojik kültür varlıkları açısından da zengin bir arşive sahip olmasını da sağlamıştır.

Çukurova Bölgesi, özellikle ovalık Kilikya olarak bilinen bölgenin tarım dışı toprakları kullanılarak, yapmış olduğum yüksek lisans çalışmamda disiplinlerarası bir yaklaşımla bölgenin jeomorfolojik ve arkeolojik zenginliklerinden faydalanılarak çalışılmıştır. Yapılan araştırmalar sonucu arkeoseramiklerin üretilebilirliği gözlemlenmiş dolayısı ile bölge topraklarının seramik teknolojisi açısından kullanılabilir olduğuna kanaat getirilmiştir.

Sanatsal çalışmalarının uygulama aşaması için öncelikle Seramik Teknolojisi yöntemlerini kullanarak, iki aşamalı, farklı çamur karışımları ve astar boyalar hazırlanarak, çamur ve astar boyalar deneysel çalışmalar ile uygulanmıştır. Deney sürecinde hazırlanmış olan farklı karışım çamurlar 900°C, 1000°C, 1150°C gibi farklı sıcaklıklardaki mikro yapısal değişimleri sonucu verdikleri görsel etkiler incelenmiştir. Çalışmaların Deneysel süreci sonunda; hem karışım çamurlar hem de astar boya olarak kullanılacak malzemelerin hazırlanmasında ek olarak pigment malzeme kullanılmadan sadece Çukurova Bölgesi topraklarından faydalanılarak seramik teknolojisi yöntemleri ile beklenen düzeyde görsel etki ve estetik niteliklere sahip sanatsal çalışmalar yapılabilceği kanaatine varılmıştır.

Çalışma kapsamında yöre seramik malzemesinin boyar madde ve sanatsal nitelikte plastik malzeme olarak kullanımına yönelik araştırma süreci ve sonuçları irdelenmiş, elde edilen seramik malzemelerin sanatsal çalışmalara kazandırdığı estetik ve plastik değerlerin uygulanabilirliği ve görsel etkileri özgün sanatsal seramik uygulamalarla alımlayıcıya sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çukurova bölgesi hammaddeleri, Doğu Akdeniz killeri, seramik astar boyalar, Kilikya

¹ Bu çalışma yazarın Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde hazırlanan "Çukurova Bölgesi Arkeolojik Değerlerinin Seramik Yüzeylerde Resimsel Yorumları" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

İNORGANİK ATIKLARIN SANATSAL DÖNÜŞÜMÜ: SERAMİKTE YENİ BİR HAYAT

Jülide Gizir

Öğrenci, Çukurova Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, gizir.jlide@gmail.com, ORCID ID: 0009-0004-2798-1547

Nergis Kilinç Mirdali

Doç. Dr. Çukurova Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, nkilinc@cu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-0581-5914

ÖZ

Dünya genelinde nüfus artışı ile birlikte artan üretim-tüketim süreçlerinden kaynaklanan atıkların miktarı da her geçen gün artarak çevre ve canlı sağlığı açısından tehlike oluşturmaktadır. Atıkların geri dönüştürülerek ya da yeniden kullanılarak yüksek ekolojik ve ekonomik ilgiye sahip katma değerli ürünlere dönüştürülebileceği günümüzün popüler konularından olmuştur. Atıklar bazen aynı endüstri için hammadde olarak yeniden kullanılabilirken, gerek ekonomik katkısından, gerekse de ürüne kazandıracığı performans açısından olumlu kazançlar elde edilebilmesinden dolayı bazen de farklı endüstriler tarafından tercih edilmektedir. Bu nedenle atıkların farklı alanlarda geri dönüştürülmesiyle çevre ve canlı sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerinin en aza indirileceği düşünülmektedir. Seramik endüstrisi de özellikle maden atıkları, cam atıkları, seramik fabrikalarının proses atıkları, inorganik kimyasal prosesler sırasında oluşan reaksiyon atıkları ve termal prosesler sırasında ortaya çıkan atıkların yeniden kullanımına yönelik önemli çalışmalar gerçekleştirmiştir. Seramik endüstrisinin çevre dostu eğilim sergilemesi, son yıllarda geleneksel hammaddeler yerine alternatif malzemelerin kullanımı ile ilgili çalışmaların artmasına neden olmuştur.

Bu çalışmada cam ambalaj ve metal atıklarının farklı türdeki seramik çamurlarına ilave edilerek seramik sanatında değerlendirilmesi ile ortaya çıkan görsel etkileri araştırılmıştır. Cam ambalaj atıkları ve metal atıkları birlikte kullanıldığında seramik çamuruna estetik açıdan değer katmasının yanısıra, çamur içerisindeki eritici özellik sergileyen hammaddeler ile ötektik oluşturarak düşük sıcaklıklarda erime sağlar. Bu da atık katkılı ürünün kullanım performansını arttırabilir. Bu çalışmada kahverengi cam atıkları ağırlıkça %8-30 aralığında ve metal atıkları %2-20 aralığında olacak şekilde, döküm çamuru, şamotlu çamur, söğüt kili ve yerel bir kil olan Seyhan Baraj Gölü kıyısında çökelmiş kil içeriği yüksek topraklara katkı yapılarak % Reçeteler oluşturulmuştur. Su ile plastik kıvama getirilen karışımlar ile deney tabletleri hazırlanmıştır. Oda sıcaklığında kurutulan örnekler 900°C sıcaklıkta elektrikli fırında fırınlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: seramik, geri dönüşüm, cam atık, metal atık

TEKSTİL MATERYALLERİNİN SERAMİKTE ALTERNATİF ŞEKİLLENDİRME YÖNTEMİ OLARAK KULLANILMASI: LIN CHU-LI'NIN SERAMİKLERİ

Sıdıka Cantürk

Öğrenci, Çukurova Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Bölümü, sdkcanturk@gmail.com,
ORCID ID: 0009-0007-3061-7203

Aytuna Cora

Arş. Gör. Çukurova Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Bölümü, aytunacora@gmail.com,
ORCID ID: 0000-0002-1333-3870

ÖZ

Bu araştırma, güncel seramik sanatının dikkat çeken genç sanatçılardan Lin Chu-Li'nin üretim pratiğine odaklanmaktadır. Çalışmanın amacı, tekstil ürünlerinin seramik sanatında bir şekillendirme aracı olarak nasıl kullanılabileceğini Lin Chu Li'nin eserleri üzerinden incelemek ve sanatçının bu bağlamda geliştirdiği teknikleri anlamlandırmaktır. Araştırma kapsamında sanatçıyla yapılan kişisel görüşmeden elde edilen bulgular değerlendirilerek üretim sürecinin teknik detayları, kullanılan malzemeler ve kavramsal çerçeve analiz edilmiştir. Sanatçının üretim pratiğinin odağı, yumuşak dokulu tekstil ürünlerinin sıvı kile doyurulması ve fırınlama sonrası sertleşen formların hala yumuşak bir görünüm sunmasıdır. Bu teknik, izleyici açısından hem görsel hem de kavramsal bir çelişki yaratmaktadır. Seramik gibi sert ve kırılğan bir malzemenin, yumuşak bir görüntü sunuyor olmasının yarattığı tezatlık, eserlerin dikkat çeken özelliğidir. Lin Chu-Li, gündelik hayatta her daim el altında olan tekstil ürünlerinin, seramik yüzeylerde bıraktığı izleri araştırırken, aynı zamanda bireysel ve kolektif hafıza arasında bağ kurmaktadır. Sanatçının çalışmalarında, eskiyen ve işlevini yitiren tekstil ürünlerinin, seramik bir eser üzerinden, yeni bir okumayla yeniden anlam kazanması hususu dikkat çekmektedir. Sanatçının üretim sürecinde malzeme seçimi ve uyguladığı teknikler de büyük önem taşımaktadır. Formları oluştururken su emme özelliği yüksek, gevşek dokulu pamuk kumaşlar kullanarak kilin kumaşla daha iyi bütünleşmesini sağlamaktadır. Şekillendirme sürecinde katmanlı uygulamalar yaparak formların çatlamasını önlemekte, kurutma aşamasını özenle yöneterek malzemenin dayanıklılığını artırmaktadır. Lin Chu-Li'nin çalışmaları, günümüz seramik sanatında alternatif şekillendirme yöntemlerine dair önemli bir örnek sunmakta, malzeme ile deneysel süreçlerin sanatçının kişisel üretim pratiği içinde nasıl şekillendiğini göstermektedir. Bu bağlamda, sanatçının seramik ve tekstil ilişkisini nasıl ele aldığı, gündelik nesnelerle kurduğu bağ ve malzemenin dönüşümü üzerine yaptığı yorumlar, seramik sanatında yeni anlatım biçimlerine kapı aralamaktadır.

Anahtar Kelimeler: seramik, tekstil, malzeme, sanat, üretim

1980’LER GİYİM MODASINDAN ÇAĞDAŞ SERAMİK YORUMLAMALAR¹

NAHİDE BAYAV

İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, nahidebyav@gmail.com, ORCID ID: 0009-0005-9432-3349

Halil Fazıl ERCAN

Doç, İnönü Üniversitesi, fazil.ercan@inonu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1304-8321

ÖZ

Moda, Latince bir kelime olup, oluşmayan sınır anlamını taşıyan “modus” kökünden türemiştir. Moda, sınırlılık, aşırı düşkünlük, toplumsal beğeni anlamının dışında davranış biçimi, hareket, statü, sınıf farklılığı anlamlarını taşımaktadır. Düş kurabilme becerisi yaratım sürecinde insanı tetikleyici bir faktör olarak katkı sunar. Yaratım sürecinde tasarımcı imgeyi oluştururken araştırma inceleme ve etkilenimler içerisinde yeni ve özgün biçimler oluşturma gayreti içerisinde. Bu yaklaşım giyim kuşam tasarımlarının oluşum süreci içinde önem taşımakta olup zaman zaman geçmiş ve gelecek arasında köprülerde kurabilmektedir. Moda ve sanat kavramları birbirinden farklı iki disiplin olarak görünse de birbiri ile etkileşimde olan iki kavramdır. Kültürün, tarihin ve bireyselliğin yansımasıdır. Moda ve sanat, ait oldukları dönemin ruhunu yansıtarak tarihe ışık tutar. Moda, çoğu zaman sanattan ilham alarak kendini ifade eder. Sanat ve moda, bireylerin kimliklerini, duygu ve düşüncelerini ifade etme aracıdır. Giysiler, kişinin tarzını ve bakış açısını yansıtırken sanat eserleri ise iç dünyasını açığa çıkarır. Günümüzde de birçok sanatçı, bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmeleri ve disiplinlerarası sanatın etkisiyle eserler üretmişlerdir. Moda tarihi incelendiğinde 1980’ler moda tarihinin en renkli, en aşırı ve en cesur yıllar olarak nitelendirilebilir. Renklerin, desenlerin ve stillerin olabildiğince özgürce bir araya geldiği estetik algının kaybolduğu yıllar olarak bilinir. Bugünden geriye dönüp bakıldığında 1980’ler modası zevksizlik olarak nitelendirilse de dönemin moda anlayışına birçok yenilikçi trend katmıştır. Plastik sanatlarda olduğu gibi giyim modasında da o dönemin toplumsal değişimlerin, politik olayların ve teknolojik yeniliklerin yansımaları gözlemlenmektedir.

Bu çalışmada günümüzde popülerliği giderek artan moda olgusunun ve giyim modasının 1980’ler dönemini yansıtan çizgilerin ve biçimlerin araştırmaları yapıp, plastik sanatlar alanında giyim modasını ve imgelerini eserlerinde konu olarak ele alan sanatçıların eserleri incelenmiş olup elde edilen bulguların ışığında 80’ler modasına damga vuran formlardan biçimlerden esinlenerek üç boyutlu ve pano tarzında özgün seramik biçimler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: moda, giyim, tekstil, çağdaş seramik, sanat, imge

REBİİ GORBON’UN TÜRK SERAMİK SANATINA VE ENDÜSTRİSİNE KATKILARI

Seyhan Yılmaz

Prof., Kastamonu Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi- syilmaz@kastamonu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-9425-173X

Metin Han Kuruoğlu

Kuruoğlu Metinhan, Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi Seramik ve Cam Ana Sanat Dalı, kurumetin999@gmail.com, ORCID: 0009-0005-5808-3536

ÖZ

Bu araştırmada mimar ve seramik sanatçısı Rebii Gorbon’un Türk seramik sanatı, tasarımı ve endüstrisine olan katkıları, Gorbon Seramik Fabrikasının kuruluşu ve faaliyetleri ele alınmıştır. Araştırma yöntemi literatür taraması ve röportajlar aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın kapsamı ve sınırlılığını Rebii Gorbon’un seramik sanatına ilişkin ilk adımları, sanatsal çalışmaları ve Gorbon Seramik Fabrikasının ilk üretimlerini içermektedir. İlgili çalışmada ele alınan konu seramik sanat alanına katkı sağlaması açısından önemlidir. İstanbul doğumlu Rebii Gorbon, Cumhuriyet Dönemi önemli mimarları arasında yer almakta olup seramik sanatçısı kimliğiyle de sanata büyük katkılar sağlamıştır. 1952 yılında Mecidiyeköy’deki yazlık evinin bahçesine kurduğu seramik atölyesinde ilk seramik kaplarını üretmeye başlayan Gorbon, dekoratif objeler üzerine yoğunlaşmıştır. Beyoğlu Olgunlaşma Enstitüsü’nde ilk sergisini açmıştır. Füreya Koral ile tanıştıktan sonra sanat ağırlıklı işlere yönelmiştir. Kariyerinin son yıllarında ağırlık verdiği İznik çinilerine yönelik kişisel çalışmalarında malzeme, üretim teknolojisi ve renkler üzerinde yoğunlaşmış olduğu bilinmektedir. Avrupa’da çeşitli bölgelerde seramik üzerine incelemelerde bulunmuştur. Seramik hammadde bakımından oldukça zengin olan Bozüyük, Bilecik gibi Anadolu’nun çeşitli yörelerinde, İstanbul ve çevresine yaptığı geziler sırasında seramik tarihine dair incelemelerde bulunmuş, ayrıca kil ve kaolin ocakları üzerine araştırmalar yapmıştır. Yurtiçi ve yurtdışında seramik üzerine çeşitli araştırmalar yapan Rebii Gorbon 1958 yılında Gorbon Seramik Fabrikası’nı kurarak Türk Seramik Sanayinin gelişmesinde önemli bir rol üstlenmiştir. Rebii Gorbon 1985 yılında da Gebze’de ikinci fabrikasını kurmuştur. Fabrikayı oğlu Aziz Gorbon’a bırakan Rebii Gorbon, 1993’te hayatını kaybetmiştir.

Sonuç olarak, Gorbon 1952 yılında dekoratif objeler üretmekle başladığı seramik serüvenini kurmuş olduğu fabrikalarla devam ettirmiştir. Soyadını taşıyan Gorbon markası, sofa eşyalarından tek parça seramik objelere, hediyeelik eşyalardan Osmanlı çinilerine uzanan geniş bir ürün yelpazesi oluşturmuştur. Üretim sürecinde fabrika ürünleri geniş bir repertuvara sahip olmakla birlikte üretimde Gorbon’un çoğunlukla yapı malzemelerine yöneldiği ve bu sahada öne çıktığı görülmektedir. Bu durum onun mimar olmasıyla yakından ilgili olduğu fikrini doğurmaktadır.

Anahtar Kelimeler: seramik, Rebii Gorbon, seramik fabrikası, Türk seramik sanatı.

ARCHAEOMETRIC INVESTIGATION OF MIDDLE BRONZE AGE CERAMICS FROM THE MIDDLE EUPHRATES REGION

Murat Bayazit

Doç. Dr., Batman Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Bölümü, murattbayazit@gmail.com,
ORCID: 0000-0003-1453-249X

Didem Çağine

Batman Üniversitesi, didem.cagine@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-3988-1402

ABSTRACT

Archaeometric studies conducted on ceramics provide guiding information about the societies to which they belong. It is possible to access information that sheds light on production technology, especially raw material content and firing conditions, through analytical analysis techniques. Thanks to ceramic archaeometry studies, which have recently started to increase in number, it is possible to examine the finds both within themselves and in comparison with other contemporary ceramics. While the mineralogical contents and chemical compositions of ceramic samples provide information about the raw material, they also contribute to provenance studies. In light of such information, a comprehensive archaeometric characterization was carried out for the Middle Bronze Age comb decorated and grooved rim ceramic finds from Tilbaşar Mound (Gaziantep) in the present work. Advanced analysis techniques were used to reveal the raw material contents and production technologies of the ceramics. The evaluations were made based on XRD (X-Ray Diffraction), thin section (optical microscope) and SEM/EDX (scanning electron microscope/energy dispersive X-ray spectroscopy) data. These techniques are some of the main methods used for ceramic finds. The archaeometric data indicated that the sample group would have been produced from raw material sources containing calcareous clay batch. Considering the geological formation of the region, it can be deduced that the ceramics in the present work are likely to be the local production. The mineral and phase contents identified by XRD showed that the firing temperature range for the sample set was 700-950°C. Petrography results indicated that the minerals in the ceramics were of basalt, siltstone, sandstone and marl origin. Poor vitrification was detected in the SEM images of the ceramics, and regional vitrification behavior was partially observed for some samples.

Keywords: Tilbaşar Mound, Middle Bronze Age, ceramic archaeometry, characterization.

SEYHAN BARAJ GÖLÜ (ADANA) ÇEVRESİ KİLCE ZENGİN TOPRAKLAR İLE OLUŞTURULAN STONEWARE BÜNYELERİN SOFRA EŞYASI ÜRETİMİNDE KULLANILABİLİRLİĞİ

Esra Nurten GÜL

Öğr. Gör. Dr. Uşak Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, esra.gul@usak.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4657-773X.

Nergis KILINÇ MİRDALI

Doç. Dr. Çukurova Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, nkilinc@cu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0581-5914.

ÖZ

Seyhan Baraj Gölü, Adana ili sınırları içerisinde bulunmaktadır. Baraj gölü çevresinde kilce zengin malzemenin varlığı ve seramik ürünlerde kullanımının araştırılması alternatif seramik hammadde kaynağı olabilmesi açısından önemlidir. Kilce zengin malzemenin tane boyut dağılımı, lazer parçacık boyutu ve dağılımı ölçme cihazı ile ölçülmüştür. Hammaddenin kimyasal analizi X-ışını floresans (XRF), mineralojik analizi X-ışını kırınımı (XRD), ısı davranışı termogravimetri/diferansiyel termal analiz (TG/DTA) cihazı ile gerçekleştirilmiştir. Kilce zengin malzeme, plastik kıvama getirilerek dikdörtgen deney tableti olarak şekillendirilmiştir. Kurutulan deney tabletinin kuru ve 1210°C’de pişme küçülmesi ve renk değeri CIE-L*a*b* yöntemiyle ölçülmüştür. Malzemenin kuru ve pişme küçülmesi yüksek olduğu için üretimde probleme yol açacağı düşünüldüğünden, özsüz hammadde ilavesi ile farklı kompozisyonlarda seramik çamurları hazırlanmıştır. Kilce zengin Seyhan Baraj Gölü çevresi malzemesi ile üretilen yeni kompozisyonlardan plastik şekillendirme yöntemi ile endüstriyel şartlarda (Sofra Eşyası) üretilerek, bisküvi pişirimi yapılmış ürünler üzerine sır uygulanarak 1210 °C sıcaklıkta fırınlanmıştır. Bu çalışma ile kilce zengin Seyhan Baraj Gölü çevresi malzemesinin endüstriyel (sofra eşyası) seramik bünyelerinde özlü hammadde olarak kullanılabileceği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Seyhan Baraj gölü, seramik, bünye, karakterizasyon

DOĞA, HAFIZA VE CAM: FRİGYA’NIN BELLEĞİ ÜZERİNE BİR DENEYSSEL ÇALIŞMA

Fatma Çiftçi

Dr. Öğretim Üyesi., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi fatma.ciftci@bilecik.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-2246-2671

ÖZ

Anadolu’nun en önemli uygarlıklarından biri olan Frigya son derece zengin bir kültürel mirasa sahiptir. Arkeolojik sit alanları ziyaret edildiğinde çoğunlukla topraktan kazılarak çıkartılmış tarihi eserlerin ihtişamı karşısında izleyici büyülenir. Bu büyülenme hali sanatçının ilham kaynaklarından biridir. Bir diğer büyüleyici konu ise söz konusu sit alanındaki doğanın kendine özgü var olma biçimi; varlığını ve yaşam döngüsünü devam ettirmesidir. Örneğin sit alanına komşuluk eden ve dönemin belleğini taşıyan kayalık bölgeler yüzyıllar içerisinde kendini yenileyerek yine o coğrafyanın bir parçası olarak yaşamına devam etmektedir. Bu durumun gerçekleşmesine olanak tanıyan şey ise taşınmaz kültürel varlıklara komşuluk etmesi ve bu sayede doğanın insan müdahalesine karşı bir tür dokunulmazlık kazanmasıdır. İnsan eliyle oluşturulan bellek ile doğanın kendisi tarafından taşınan bellek arasındaki belirgin fark bu tür alanlarda son derece net şekilde okunmaktadır.

Bu çalışmada Frig vadisindeki arkeolojik sit alanında bulunan doğaya ait parçalar kopyalanıp camdan yeniden üretilirken kültürel belleğin yüzyıllar öncesinin tanıklığı üzerinden ortak bir bellek yansıması oluşturulmaktadır. Camın silika bazlı doğası ile Doğa ve hafıza ilişkisi cam üzerinden kurulmaktadır. Cam, sıcaklıkla birlikte şekillendirildiği süreçte yapılan müdahalelerin tümünü hafızasında tutar. Bu prensip fırında cam şekillendirme tekniğinin temelini oluşturmaktadır. Cam füzyon tekniği cam parçalarının optimum sıcaklıkta birbiri içerisinde kaynaşması veya birleşmesi olarak basitçe tarif edilebilir. Cam sıcaklık karşısında sıvı gibi davranarak bulunduğu kalıbın şeklini almaktadır, camın bu özelliği ile doğadan alınan doku örneklerinin tıpkı üretimi yapılabilmektedir.

Bu deneysel çalışmada Frig vadisinde tarihe tanıklık eden coğrafi parçaların kalıpları alınarak cam şekillendirme teknikleri ve estetik yaklaşımla geçmişin dokuları yeniden yorumlanmıştır. Koleksiyonun ana teması doğa ve hafıza arasındaki etkileşime odaklanırken, izleyici geri bildirimleri ve tepkileri incelenerek sonraki projelere ışık tutmaktadır. Çalışmada uygulanan kalıplama tekniği, kullanılan cam, yardımcı malzemeler, pişirim diyagramı ve sonuçlar paylaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: cam sanatı, plastik sanatlar, cam füzyon tekniği, kültürel miras.

SERAMİK SANATI VE POSTHÜMANİST ETKİLEŞİM

Yusuf Can Kulak

Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, y.cankulak@gmail.com, ORCID: 0009-0001-2612-3303

ÖZ

Bu bildiri, posthümanist düşüncenin yaratıcılık kavramını nasıl yeniden tanımladığını ve bu anlayışın seramik sanatı üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Konvansiyonel yaratıcı anlayış, sanatçıyı tekil ve merkezi bir özne olarak konumlandırırken, seramik sanatı gibi malzeme ve süreç odaklı disiplinlerde bu yaklaşımın yaratıcı potansiyeli açıklamakta yetersiz kaldığı gözlemlenmektedir. Bu çalışmada, posthümanist düşüncenin sunduğu alternatif yaratıcı model ele alınarak, insan, malzeme ve teknolojinin eşdeğer özneler olarak birlikte var olduğu (coexistence) bir üretim sürecinin nasıl şekillendiği araştırılmaktadır. Araştırmanın problemi, seramik sanatında malzeme ve teknolojinin yaratıcı süreçte yalnızca pasif unsurlar olarak değerlendirilmesinin, çağdaş üretim pratikleri bağlamında yetersiz kaldığı önermesine dayanmaktadır. Araştırma, nitel analiz yöntemiyle yürütülmüştür. Öncelikle posthümanist düşüncenin temel ilkeleri ve yaratıcılık kavramı üzerine kapsamlı bir literatür taraması yapılmış, ardından bu kavramların seramik sanatı bağlamında nasıl dönüştüğü incelenmiştir. Ayrıca, seramik sanatında malzeme, teknoloji ve insan arasındaki ilişkinin yaratıcı süreç üzerindeki etkileri örnekler üzerinden değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, posthümanist yaratıcılık anlayışının seramik sanatında benimsenmesinin, insan merkezli üretim anlayışından uzaklaşarak malzeme ve teknolojiyi aktif yaratıcı özneler olarak konumlandıran çok katmanlı bir üretim pratiğini mümkün kıldığını ortaya koymaktadır. Posthümanist yaklaşım, sanatçıyı yalnızca tasarlayan bir özne olmaktan çıkararak, malzeme, algoritmalar, robotik sistemler ve izleyiciyle birlikte sanat eserini şekillendiren çoklu bir yapı içinde konumlandırmaktadır. Sonuç olarak, yapay zekâ destekli algoritmaların ve robotik 3D yazıcıların sanatsal üretimde etkinleşmesi, seramik sanatında yaratım sürecinde paradigmayı değiştirmiştir. Malzeme ve teknoloji, yaratıcı sürecin pasif bileşenleri olmaktan çıkarılarak, aktif özneler hâline gelmiştir. Bu dönüşüm, seramik sanatının konvansiyonel üretim yöntemlerinin ötesine geçmesini sağlamış; yeni üretim teknikleri ve estetik yaklaşımlar geliştirilmesine imkân tanımıştır. Böylece, yaratıcı süreç insan merkezli olmaktan çıkarak, ilişkisel ve çok katmanlı bir üretim modeline dönüşmüştür.

Anahtar Kelime: posthümanizm, seramik sanatı, yapay zekâ, ortak varoluş, dijital yaratıcılık.

UZAKDOĞU SERAMİK FIRINLARI: ANAGAMA VE NOBORİGAMA FIRINLARININ YAPISAL VE İŞLEVSEL ÖZELLİKLERİ

Elçin TELLİ

Öğr. Gör. Dr., Iğdır Üniversitesi, elcin.telli@igdir.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-3223-8377

ÖZ

Seramik üretiminde en önemli aşamalardan biri olarak kabul edilen pişirim yöntemi bulunduğu coğrafyaya göre farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar fırın yapımında kullanılan malzemelerin içeriği, fırın tipleri, kullanılan yakıt türü ve pişirim süresi gibi unsurlarla belirlenmektedir. Bu çalışmada, Uzakdoğu seramik pişirim geleneğinin önemli bir parçası olan Anagama ve Noborigama fırınlarının yapısal ve işlevsel özellikleri karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Uzakdoğu ülkelerinde seramik pişirme yöntemleri belirli kültürel özellikler taşımakta ve bir ritüel çerçevesinde uygulanmaktadır. Bu fırın tipleri, seramik sanata hem teknik hem de estetik açıdan önemli etkiler yaratmış ve akademik çalışmalara konu olmuştur. Anagama seramik fırını, kökeni Çin'e dayanan ve Japonya'da önemli bir gelişim göstererek geniş bir coğrafyada kullanılan en eski fırın tiplerinden biridir. Anagama seramik fırınları tek odalı olup birkaç gün süren uzun bir pişirim sürecine sahipken; Noborigama seramik fırını, birbiriyle bağlantılı çok odalı bir yapıya sahip olup, her odada farklı sıcaklıklar elde edilerek daha kontrollü bir pişirim süreci bulunmaktadır. Anagama fırınları, yüksek sıcaklıkta uzun süreli odun yakılması nedeniyle seramik yüzeylerinde doğal kül sırları oluştururken, Noborigama fırınlarında farklı bölmelerde değişen atmosfer koşulları nedeniyle seramik yüzeylerinde çeşitli doku ve renk geçişleri yaratmaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde pişirim sonuçları görsel farklılıklar taşımaktadır. Aynı zamanda bu fırınlar sanatsal ve kültürel mirasın bir parçasıdır. Birbirinden farklı özellikler taşıyan bu fırın türleri hakkında yapılan çalışma kapsamında fırın yapımında kullanılan malzemeler, fırın için pişirim evreleri ve örnek çalışmalar sunulmuştur. Geleneksel pişirim tekniklerinin sürdürülebilirlik ve çağdaş seramik uygulamalarıyla nasıl bütünleşeceği gelecekteki araştırmalar için önemli bir konudur. Çalışma kapsamında çeşitli sanatsal etkiler ve teknik özellikler çerçevesinde yapılacak pişirimler için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Uzakdoğu seramik fırınları, anagama seramik fırını, noborigama seramik fırını

YERLİ ALBİT KULLANIMININ YUMUŞAK PORSELEN SOFRA EŞYASI ÜRÜNLERİN TEKNOLOJİK ÖZELLİKLERİNE ETKİSİ VE YENİ BİR ÜRÜN GELİŞTİRİLMESİ

Dilek ŞEN

Kütahya Porselen Arge Merkezi, dileksen@kutahyaporselen.com.tr

Berda ALTUN

Kütahya Porselen Arge Merkezi, berdaaltun@kutahyaporselen.com.tr

Enver TARIM

Kütahya Porselen Arge Merkezi, envertarim@kutahyaporselen.com.tr

Ayşe Betül Demir

Kütahya Porselen Arge Merkezi, aysebetuldemir@kutahyaporselen.com.tr

ÖZ

Teknolojinin hızla ilerlemesi ve tüketici taleplerinin çeşitlenmesiyle birlikte, sofraya eşyası üretiminde yenilikçi malzemelerin geliştirilmesi, sektörün sürdürülebilirlik ve kalite hedeflerine ulaşabilmesi için büyük bir öneme sahiptir. Sofra eşyası üretiminde yenilikçi malzeme geliştirme çalışmaları hem ürün performansını artırmayı hem de maliyet optimizasyonunu sağlamayı hedeflemektedir. Bu kapsamda yapılan çalışma ile kemik porselenine benzer estetik özellikler gösteren, ancak kemik porseleninden üstün teknik özelliklere sahip, yüksek ışık geçirgenliği sağlayan bir porselen bileşimi geliştirilmiştir. Araştırma sürecinde, farklı kaolen kaynaklarının ve ergiticilerin yumuşak porselen bünyesi üzerindeki etkileri incelenmiştir. Gerçek kemik porselen bünyelerde ergitici kaynağı olarak gerçek kemik külü kullanılmaktadır. Bu çalışma kapsamında gerçek kemik külü yerine albit kullanılmıştır. Albit, Na feldspat içeriği sayesinde düşük derecelerde ergime davranışı göstermektedir. Geliştirilen bünyenin, düşük pişirme sıcaklıklarında (1200°C- 1250°C) yapılan sinterleme işlemiyle camsı faz oluşumu artırılmış ve porselenin mekanik dayanımı güçlendirilmiştir. Bu işlem, porselenin dayanıklılığını önemli ölçüde artırarak, son ürünün daha sağlam olmasını sağlamıştır.

Çalışma kapsamında geliştirilen bünyelerin litre ağırlığı ve akış parametrelerinin kontrolleri yapılarak reolojinin optimize edilmesi sağlanmıştır. Fiziksel ve kimyasal analizler sonucunda, porselenin darbe direnci, renk kalitesi (L^* , a^* , b^* ölçümü) ve ışık geçirgenliği açısından optimize edilmiş bir reçete oluşturulmuştur. Geliştirilen bünyenin nihai ürün testleri TS 10850 standartlarına uygun olarak kontrol edilmiştir. Sonuç olarak; düşük nihai su emme (%0,003), yüksek mekanik mukavemet (0,52 J) gösteren, ayrıca termal şok dayanımı bakımından gerçek kemik porseleninden daha yüksek olan (230°C’de sağlam) yeni bir porselen malzemesi geliştirilmiştir. Bu çalışma, albit içerikli porselenlerin mekanik dayanım ve termal özellikler üzerindeki olumlu etkilerini ortaya koymuştur. Sonuç olarak, yerli üretimi destekleyen ve gerçek kemik porselenine alternatif olabilecek yeni bir porselen malzemesi geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: porselen, albit, ışık geçirgenliği, kemik porselen, yerli üretim

AMERİKAN SERAMİK SANATINDA KADIN İMZASI: EDITH HEATH, KAREN KARNES VE TOSHIKO TAKAEZU'NUN MİRASI

Canan Güneş

Dr. Öğretim Üyesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, canan.gunes@dpu.edu.tr, ORCID ID: 0000-000 2-9360-9629

ÖZ

Amerika Birleşik Devletleri'nde çömlekçi tornasında ustaca üretim yapan üç önemli kadın sanatçı; Edith Heath, Karen Karnes ve Toshiko Takaezu'nun sanatsal yaklaşımını incelemektedir. Bu üç sanatçının kendilerine özgü yaklaşımları değerlendirirken, Heath'in minimalist estetiği, Karnes'in yenilikçi ve deneysel yüzey çalışmaları ve Takaezu'nun felsefi temellere dayanan soyut anlatımının, seramik sanatında çömlekçi tornasında üretim yapan kadın imzasının güçlü ve kalıcı etkisini nasıl gösterdiğini ele almaktadır. Bu çalışma, formalist estetik anlayışının seramik sanatının gelişimine ve kadın sanatçıların çalışmalarının çok yönlü değerlendirilmesine olan etkilerini detaylı bir şekilde inceleyerek, geleneksel sanat-zanaat ikiliğinin yeniden sorgulanması bağlamında bu üç öncü sanatçının tarihi önemini vurgulamaktadır. Bu sanatçıların eserlerindeki karmaşık teknik uygulamaları, özgün estetik yaklaşımları ve derin felsefi unsurları kapsamlı bir şekilde analiz ederek, köklü geleneksel tekniklerin yaratıcı çağdaş yorumlarla nasıl buluştuğunu ve farklı kültürler ve kuşaklar arasındaki bilgi aktarımının zenginleştirici ve dönüştürücü etkisini ayrıntılı biçimde ortaya koymaktadır.

Onların dikkat çekici başarıları, kadın sanatçıların seramik alanındaki vazgeçilmez rolünü vurgularken, aynı zamanda bu sanat alanının feminist bir perspektiften ve detaylı bir şekilde değerlendirilmesine önemli katkılarda bulunur. Her üç sanatçı da çömlekçi tornasında üretim tekniklerine yenilikler getirmiştir. Bu yenilikçi yaklaşımlar, sonraki kuşakları derinden etkileyerek seramik sanatının evrimsel gelişimine kalıcı katkılar sağlamıştır. Sanatçıların zengin mirası, çömlekçi tornasında üretim yapan sanatçılar için vazgeçilmez bir referans noktası oluşturur. Onların özgün çalışmaları, üstün teknik ustalık, estetik yenilik ve derin kavramsal yaklaşımların nasıl kusursuz bir uyum içinde bir araya gelebileceğini etkileyici bir şekilde gösterir. Ayrıca, sürdürülebilirlik, kültürel etkileşim, formalizm, sanat pratikleri, bütünsel düşünce açısından da önemli çıkarımlar sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: seramik sanatı, kadın çömlekçiler, formalizm, sanat-zanaat ikiliği, sanatsal miras

DENİZİN DERİNLİKLERİNDEN GÜNÜMÜZE TİTANİK SERAMİK VE PORSELENLERİ

Serkan GÜNENÇ

Öğr. Gör., Mersin Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Bölümü, serkangonenc33@hotmail.com,
ORCID: 0009-0004-4166-1961

ÖZ

Titanik, 1912 yılında batan ünlü transatlantik gemisi, tasarım ve konfor açısından dönemin en lüks gemilerinden biriydi. Titanik'in iç mekânlarını süslemek ve misafirlerine en iyi hizmeti sunmak amacıyla özel olarak tasarlanmış birçok seramik ve porselen eşya kullanılıyordu.

Okyanus gemileri, Atlas Okyanusu'nu aşmak için birinci, ikinci ve üçüncü sınıf biletler sunmaktaydı. Bu sınıf ayrımı, gemideki maddi kültürde de etkisini göstermekteydi. Hangi seramik objelerin birinci, ikinci veya üçüncü sınıfa ait olduğuna dair dekoratif motifler açısından geniş bir fikir vermekteydi.

Birinci sınıf yolcular, zarif kamaralarıyla karşılaşırken akşam yemeğinde de kaliteli porselen ve gümüş takımlar eşliğinde nefis Fransız mutfağının tadını çıkarma fırsatı bulmuşlardır.

Titanik'in ihtişamlı iç tasarımı ve kullanılan malzemeler, dönemin lüks yaşam tarzının etkileyici bir izdüşümüdür. Titanik trajedisi, bu seramik ve porselenlerin tarihsel ve kültürel önemini daha da artırmıştır. Geminin batışı sırasında veya sonrasında kaybolan bu değerli eşyalar, o dönemin lüks ve zenginliğinin sembolleri olarak görülmekte ve günümüzde koleksiyoncular ile tarih meraklıları tarafından büyük bir ilgiyle araştırılmaktadır.

İngiliz porselen markası Doulton, Titanik için özel olarak ürettiği seramik ve porselenleriyle tanınır. Özellikle Viktorya Dönemi'nde lüks porselen ve seramik eşyalarla öne çıkan Doulton, Titanik'in zarif yemek servisi ve dekorasyon ihtiyaçlarını karşılamak üzere tasarladığı ürünleriyle kalitesini ve uzmanlığını gözler önüne sermektedir. Doulton'un Titanik için ürettiği bu seramikler ve porselenler, yalnızca işlevsel nesneler olmanın ötesinde, dönemin sosyal yaşam tarzını, lüksü ve estetiği temsil eden önemli tarihi objeler olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Titanik, Doulton, seramik, porselen.

SERAMİK ARITMA KEKİ ATIKLARININ KULLANIMIYLA SÜRDÜRÜLEBİLİR YUMUŞAK PORSELEN BÜNYE ÜRETİMİ

Berda ALTUN

Kütahya Porselen Arge Merkezi, berdaaltun@kutahyaporselen.com.tr

Dilek ŞEN

Kütahya Porselen Arge Merkezi, dileksen@kutahyaporselen.com.tr

ÖZ

Porselen ve seramik üretim süreçleri sırasında ve sonrasında ortaya çıkan atıkların geri dönüştürülerek yeniden kullanılması, çevresel etkilerin minimize edilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Seramik sektöründe, atık su arıtma tesislerinde suyu uzaklaştırılmış **filtre pres keki** olarak adlandırılan çamur, önemli bir atık bileşeni olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, seramik sektöründe açığa çıkan bu arıtma keklerinin yumuşak porselen bünyede değerlendirilmesini sağlamaktır. Atık kek kurutulmuş, homojenize edilerek harmanlanmış ve çeşitli oranlarda reçetelere dahil edilmiştir. Kullanılan atıkların ve hammaddelerin fiziksel ve kimyasal özellikleri analiz edilerek XRF ile karakterizasyonları gerçekleştirilmiştir.

Geliştirilen farklı bünye kompozisyonları, geleneksel porselen üretim sürecine uygun olarak şekillendirilmiş, sinterlenmiş ve nihai ürün performansları değerlendirilmiştir. Her bir reçete için su emme miktarı, toplam küçülme, renk ölçüm değerleri (L, a, b), nihai kırılma mukavemet ve termal şok analizleri gerçekleştirilmiştir. Arıtma kekinin kullanımıyla hem reçete maliyetlerinin düşürülmesi hem de atık minimizasyonunun sağlanması hedeflenmiştir.

Bu çalışma, yeni reçetelerin geliştirilmesi açısından özgün olup, geri dönüşüm malzemelerinin porselen üretiminde alternatif hammadde olarak değerlendirilebilirliğini ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: geri dönüşüm, seramik arıtma keki, yumuşak porselen.

YAPAY ZEKÂ VE SERAMİK SANATI: DİJİTALLEŞME SÜRECİNDE YENİ YARATICI YAKLAŞIMLAR

Canan Salman

Dr. Öğretmen, Kütahya Bilim ve Sanat Merkezi, canansalman@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-5169-1302

ÖZ

Yapay zeka (YZ), sanat ve tasarım dünyasında büyük bir dönüşüm başlatarak, yaratıcılık, üretim teknikleri ve estetik anlayışımızı etkiliyor. Sanat tarihi boyunca teknoloji, her zaman sanatta yeni ifade biçimlerinin doğmasına ve sanatsal üretim süreçlerinin dönüşmesine öncülük etmiştir. Günümüzde yapay zekâ, sanatçılar ve tasarımcılar için hem yepyeni araçlar sunmakta hem de sanatın temel doğasına ilişkin önemli tartışmaları beraberinde getirmektedir.

Özellikle seramik sanatı, tarihsel süreçte geleneksel el işçiliğinden endüstriyel üretime ve dijital tasarım tekniklerine kadar sürekli bir gelişim göstermiştir. Yapay zekâ tabanlı tasarım yazılımları ve üç boyutlu modelleme teknolojileri, seramik sanatında yaratıcı yaklaşımların geliştirilmesine olanak tanımaktadır. Bu gelişmeler, sanatçılara daha karmaşık formlar oluşturma ve üretim süreçlerini optimize etme imkânı sunarken, sanatın özgünlüğü, sanatçının rolü ve kültürel mirasın korunması gibi etik meseleleri de gündeme getirmektedir.

Yapay zekâ tabanlı tasarım yazılımları ve üretim teknolojileri, seramik sanatında üç boyutlu modelleme, otomatik şekillendirme ve veri analizi gibi teknolojilerle büyük yenilikler getirmiş ve üretim süreçlerini hızlandırmıştır. Sanatçılar ve tasarımcılar, bu sayede daha hızlı ve özgün eserler üretebilmektedir. Ancak, sanatçının rolü, özgünlük ve etik sorunlar hala tartışma konusu olmaya devam etmekte. Yapay zeka, seramik sanatını dönüştürürken aynı zamanda geleneksel tekniklerin korunmasına ve sanatçının yaratıcı sürecine nasıl entegre edileceği konusunda dikkatli bir yaklaşım gerektirmektedir. Gelecekte, yapay zekâ ile insan işbirliğinin sanat ve tasarım dünyasına nasıl şekil vereceği, araştırılması gereken önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışma, yapay zeka tabanlı tasarım araçlarının seramik sanatına etkilerini, sunduğu sanatsal ve teknik olanakları ele alırken, yapay zekâ ve üç boyutlu modelleme teknolojilerinin seramik sanatında nasıl kullanıldığını gösteren örnek uygulamalar, sempozyum bildirisi kapsamında sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: yapay zeka, seramik sanatı, dijitalleşme, üç boyutlu tasarım

SERAMİKTE MAKET TEKNIĞİ İLE MINYATÜR SAHNELERİN OLUŞUMU

Serkan Tok

Dr.Öğr.Üyesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, serkantok@nevsehir.edu.tr,
ORCID ID: 0000-0002-7241-1875

ÖZ

Seramik, tarihsel süreç içinde insanlık kültürünün önemli bir parçası olarak, farklı teknikler ve malzemelerle evrilerek günümüze kadar ulaşmıştır. Keramik üretim yöntemlerinden biri olan alçı kalıp kullanarak döküm yoluyla şekillendirme tekniği, seri üretim açısından oldukça önemli bir yöntemdir. Seramikte kullanılan bu teknik, sıvı döküm çamurunun, alçının su emme özelliği sayesinde katılaşması prensibine dayanmakta olup oldukça yaygın bir kullanım alanına sahip olmaktadır. Sıvı döküm çamurunun içindeki su, alçı tarafından emilerek çamurun plastik katı hale geçmesini sağlamaktadır. Bu yöntem, hızlı ve detaylı üretimin yanı sıra, seri üretim ve hassas formların oluşturulmasında büyük avantaj sağlamaktadır. Ayrıca, akışkan yapısı sayesinde alçı kalıplara dökülebilmekte böylece ince ve detaylı formların elde edilmesi mümkün hale gelmektedir. Keramik sanatında bu yöntem, maket tekniği ile minyatür sahnelerin oluşturulması ve yeni anlatım biçimlerinin geliştirilmesine olanak tanıyan doğru bir araç olmaktadır. Maket tekniği, sanatçılara gerçek dünyayı küçük ölçekte yeniden yaratma imkânı sağlamaktadır. Minyatürler, sanatsal bir ifade biçimi olarak her detayında derin anlamlar barındırır ve izleyiciye soyut ya da sembolik bir hikâye sunar. Bu araştırmada, döküm çamuru ve alçı kalıp kullanılarak oluşturulan minyatürlerin, maket tekniğiyle nasıl şekillendirildiği ele alınmaktadır. Döküm çamuru ile oluşturulan minyatür formlar, ince işçilik ve dikkatli bir döküm süreciyle estetik açıdan zenginleşir. Minyatür sahneler, toplumsal, kültürel ve bireysel temaları işlerken, sanatsal ifadenin gücünü artırmaktadır. Bu bağlamda, minyatürler hem geleneksel seramik tekniklerini hem de modern anlatım biçimlerini birleştirerek özgün ve yaratıcı bir dil oluşturmaktadır. Bu araştırmada, seramik döküm çamuru ve alçı kalıp kullanımıyla üretilen minyatür sahnelerin sanatsal değeri ve bu tekniklerin sanatçılara sunduğu yaratıcı olanaklar incelenmektedir. Ayrıca, döküm yoluyla şekillendirmenin ve maket tekniğinin seramik sanatında yeni ifade biçimlerine nasıl zemin hazırladığı irdelenmektedir. Gelecekte bu tekniklerin daha da gelişmesi, seramik sanatındaki yaratıcı potansiyeli artırarak sanatsal ifadenin sınırlarını genişletecektir.

Anahtar Kelimeler: seramik, minyatür, alçı kalıp, döküm yoluyla şekillendirme, maket tekniği.

SERAMİK SANATINDA KURİNUKİ TEKNİĞİ VE DOĞAL FORMLAR

Didar Ezgi Özdağ

Arş. Gör. Dr. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Bodrum Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Bölümü,
deozdag@gmail.com, ORCID ID: 000-0002-3126-4485

ÖZ

Seramik, insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanın, toprak ile olan ilişkisi eşsiz bir deneyimdir. Yaşam alanlarından, ilk üretilen kap- kaçaklar ve tüketim imgelerine kadar toprak, insan yaşamının ayrılmaz bir parçası olmuştur. Toprağın su ile buluşması, saklama, pişirme amacıyla kullanılması seramik sanatının başlangıç noktasıdır. İnsanlığın var olduğu her yerde seramiğin izlerine rastlanmıştır. Arkeolojik belge niteliği taşıyan seramik buluntular, o dönemin yaşam koşullarına ilişkin bilgi vermektedir. Kolay ulaşılabilen ve şekillendirilebilen özelliklerinin yanı sıra, insanın doğrudan doğa ile temas kurarak şekillendirdiği bu malzeme, farklı kültürler tarafından ele alınmıştır. Özellikle tüm dünyada seramik sanatının gelişiminde, Uzakdoğu'nun etkisi yadsınamayacak kadar büyüktür. Uzak Doğu, eşsiz ve köklü bir kültüre sahiptir. Çin, Kore ve Japonya gibi ülkeler, seramik alanında yüzyıllar boyunca önemli teknikler ve estetik anlayışlar geliştirmişlerdir. Özellikle Japon seramik şekillendirme yöntemleri, seramik sanatının gelişimine büyük katkı sağlamıştır. Japon şekillendirme yöntemlerinden birisi olan Kurinuki, kütleli bir formun içinin elle veya çeşitli aletler ile boşaltılmasıdır. Bu yöntem, farklı ebatlarda ki kil kütlelerinin veya formların ikiye bölünerek içinin boşaltılması sonrasında tekrar birleştirilmesidir. Kurinuki tekniğine dayalı şekillendirmede yoğrulma işlemi tamamlanmış kil, tasarlanan formun şeklini alacak şekilde bir kütle haline getirilir. Farklı boyutlarda ve şekillerde oluşturulan bu kütleli formlar, tasarımın ana hatlarına göre kesilerek içleri boşaltılır. Bu durum formun ağırlığını ortadan kaldırmakta, iç boşluk yaratarak fırında oluşabilecek patlamalarında önüne geçmektedir. Orta Çağ Japonya'sına kadar uzanan ve yaygın bir şekilde kullanılan bu teknik, yalnızca işlevsel formların oluşturulmasında değil aynı zaman da seramik heykel çalışmalarının üretiminde de sıklıkla tercih edilmektedir. Tüm bunların yanı sıra Kurinuki sanatsal anlamda doğal formların oluşmasında da bir esin kaynağı olmuştur. İçi boşaltılan ve kolaylıkla şekil verilen formlar doğal dokular oluşturmakta kolaylık sağlamaktadır. Bu araştırma ile, geçmişten günümüze Kurinuki tekniği ve bu teknik ile oluşturulan doğal formlar temsili sanatçılar üzerinden ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: seramik, seramik şekillendirme teknikleri, çağdaş seramik sanatı, kurinuki tekniği.

ÇAĞDAŞ CAM SANATINDA ÇOK DİSİPLİNLİ YAKLAŞIMLAR VE HİBRİT ESTETİK DENEYİMLER

Serap Bedel Özek

Arş. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü.
serap.bedel@omu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-0440-813X

ÖZ

Çağdaş cam sanatı, 1960'larda ortaya çıkan stüdyo cam hareketinin yarattığı dönüşümün mirasını taşımaktadır. Günümüzde bu miras, çok disiplinli yaklaşımlar ve hibrit estetik deneyimlerin merkezde yer aldığı dinamik bir sanatsal alan olarak gelişimini sürdürmektedir. Çağdaş cam sanatçıları, camı farklı malzemeler ve disiplinlerle bilinçli olarak birleştirerek geleneksel cam sanatının sınırlarını genişletmektedir. Bu bağlamda "çok disiplinli" terimi, farklı sanat alanlarına ait tekniklerin, kavramların ve perspektiflerin cam ile bilinçli entegrasyonunu ifade etmektedir. Öte yandan "hibrit estetik deneyimler" kavramı ise bu farklı malzeme, teknik ve kavram etkileşiminden doğan özgün sanatsal üretim biçimlerini tanımlamaktadır.

Özellikle teknolojinin çağdaş cam sanatına entegrasyonu, çok disiplinli yaklaşımların önemli bir bileşenini oluşturmaktadır. Bu bileşenlerden 3B baskı, neon teknikleri, dijital ve sanal teknolojiler gibi yöntemler, sanatçılara önceden mümkün olmayan karmaşıklık ve hassasiyette eserler yaratma imkânı sunmuştur. Ayrıca cam, mimari ve mekânsal kullanımı açısından büyük ölçekli enstalasyonlarda, performans sanatında ve moda alanında giderek daha sık kullanılan etkileşimli bir malzeme haline gelmiştir. Camın ışık ve mekânla kurduğu benzersiz ilişki, sanatçılar için izleyiciye yönelik sürükleyici duyuşal deneyimler oluşturma kapılarını aralamaktadır. Hibrit estetik deneyimler bağlamında değerlendirildiğinde ise çağdaş cam sanatı, malzeme, teknik ve kavramsal düzeylerdeki etkileşimlerle anlam derinliği kazanmıştır. Camın kırılabilirliği, şeffaflığı ve ışık ile olan ilişkisi; farklı malzeme ve disiplinlerle birleştiğinde görsel, dokunsal ve kavramsal boyutlarda yeni anlam katmanları yaratmaktadır. Bunun sonucunda ortaya çıkan hibrit uygulamalar ise izleyiciyi yalnızca estetik düzeyde değil, düşünsel ve duyuşal düzeyde de çok yönlü bir etkileşime davet etmektedir.

Bu çalışma, çağdaş cam sanatındaki çok disiplinli yaklaşımlar ve hibrit estetik deneyimlerin önemini vurgulayarak, alanın evrimini anlamaya yönelik bir çerçeve sunmakta ve bu eğilimlerin öncüsü niteliğinde olan sanatçı ve eserleri üzerinden derinlemesine analizler gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: cam sanatı, çok disiplinli yaklaşımlar, hibrit estetik deneyimler, dijital teknolojiler

ÇAĞDAŞ SANATTA POLİTİK HİCİVİN BİR ARACI: SERAMİK FİGÜRLER

R. Tan Buğra Özer

Dr. Öğr. Üyesi., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, bugraoz@hotmai.com.tr, ORCID ID: 0000-0003-4001-7504

ÖZ

Sanat, tarih boyunca toplumsal ve siyasal meselelerle iç içe olmuş; kimi zaman mevcut ideolojileri destekleyen bir araç, kimi zaman da güçlü bir eleştiri unsuru olarak kullanılmıştır. Geçmişte kahramanlık anlatıları ve propaganda amaçlı eserlerin yanı sıra, ironi, mizah ve özellikle hiciv gibi anlatım biçimleri de sanat pratiğinde kendine yer bulmuştur. Bu bağlamda, sanatsal üretim süreçleri; inanç, ekonomi ve siyaset gibi olguları, bu alanlardaki etkin figürlerle bir araya getirerek güçlü bir söylem oluşturmuştur. Çağdaş sanat anlayışı, farklı disiplinlerden beslenen bir ifade dili geliştirerek toplumsal konuları işlerken, özellikle siyasal figürleri merkeze alarak eleştirel bir perspektif sunmaktadır. Plastik sanatların diğer dallarında olduğu gibi, seramik sanatı da bu bağlamda hicivsel ve karikatürize bir üslupla politik göndermeler içeren eserler üretmiştir.

Seramik figürler, insanlık tarihinin en eski anlatım biçimlerinden biri olarak, geçmişten günümüze dini, mitolojik ve toplumsal içeriklerin yanı sıra siyasal mesajların iletilmesinde de önemli bir rol üstlenmiştir. Ancak, özellikle 20. yüzyılın başlarından itibaren modern ve çağdaş sanat hareketleriyle birlikte, figüratif seramik üretimi toplumsal ve siyasal eleştirinin belirgin bir parçası haline gelmiştir. Politik figürlerin seramik tasvirleri, kimi zaman realist bir anlayışla, kimi zaman da deformasyon teknikleriyle biçimsel olarak yeniden ele alınarak eleştirel bir anlam kazanmıştır. Bu yaklaşım, özellikle pop art ve funk sanat anlayışına bağlı sanatçılar tarafından benimsenmiş, günümüzde ise çağdaş sanatın dinamikleri içerisinde farklı üsluplarla varlığını sürdürmektedir.

Bu çalışmada, seramik sanatında siyasal figürleri eleştirel bir yaklaşımla ele alan sanatçılar ve eserleri incelenmiştir. Bu doğrultuda, seramik malzemeyi bir hiciv aracı olarak kullanan Robert Arneson, Patti Warashina, Keiko Fukazawa, Michelle Erickson ve Hong Jinshi'nin yapıtları değerlendirilmiş; bu sanatçıların toplumsal eleştiri ekseninde nasıl bir anlatım dili geliştirdiği üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: sanat, politika, hiciv, seramik, figür.

HENRY VAN DE VELDE: TASARIM ANLAYIŞI VE SERAMİK ÜRÜN TASARIMINA KATKILARI

Zehra Sözbir Köylü

Dr. Öğr. Üyesi., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, zehra.koylu@msgsu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-1745-0169

ÖZ

Velde'nin (1863-1957) tasarım anlayışı sanat ve endüstriyel üretiminin bir araya gelmesi ile form ve işlevin uyumuna dayanmaktadır. Art Nouveau akımı geçmiş, stillerden uzaklaşarak yeni bir tarz geliştirmeyi hedeflemiş, ve özellikle bitkisel süslemelere yönelmiştir. Van de Velde'nin tasarım yaklaşımı da süslemenin yalnızca dekoratif bir öge olmasındansa nesnenin yapısına entegre olmasını hedeflemektedir. Mimari, iç mekân tasarımı ve mobilya tasarımı gibi birçok alanda çalışmaları bulunan van de Velde, seramik tasarımı konusunda da önemli katkılar sunmuştur.

Sanat ve endüstriyel üretimi bir araya getirmeye ve el işçiliği ile seri üretim arasında bir denge kurmaya çalışan van de Velde 1900'lü yılların başında Almanya'da seramik atölyeleri ile iş birliği yaparak modern ve işlevsel tasarımlar gerçekleştirmiştir. Van de Velde'nin süsleme ve işlevselliği bir araya getirerek hem kullanışlı hem de estetik olarak tatmin edici ürünler tasarlama hedefi seramik endüstrisinde de kendisini göstermiş ve seramik endüstrisi ve tasarımlarının modernizasyonu açısından tasarımcılara yol gösterici olmuştur. Önde gelen porselen fabrikaları ile de iş birliği yapan van de Velde, kendine özgü tasarımları ile porselen sofraya eşyası endüstrisinde de değişimin lokomotifini olmuştur.

Bu çalışmanın amacı Henry van de Velde'nin seramik ürün tasarımlarını ve seramik endüstrisine yaptığı katkıları ele almaktır. Ayrıca tasarımcının tasarım felsefesini tüm boyutları ile inceleyerek birçok farklı alanda gerçekleştirdiği tasarımların ve dönemi üzerindeki etkilerinin de tartışılması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Henry van de Velde, seramik ürün tasarımı, Art Nouveau